

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Elemente de infrastructură în turismul durabil

Cristina Iliescu

Andrei Blumer

Bogdan Papuc

Proiect 16.5.2.009 "Danube Ecotourism"

Conținutul acestui material nu reprezintă neapărat poziția oficială a Uniunii Europene.

www.interregrobg.eu

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Cuprins:

1. Concepte
2. De ce avem nevoie de infrastructură?
3. Tipuri de infrastructură
4. Interpretarea patrimoniului
5. Mobilitate ușoară
6. Cum stabilim de ce fel de infrastructură avem nevoie
7. Cine este responsabil de crearea infrastructurii
8. Ce se întâmplă după ce o construim

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

1. Concepte

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Ce este ecoturismul?

Ecoturismul este o formă de turism unde principala motivație a turistului este **observarea și aprecierea naturii și a tradițiilor locale direct legate de natură.**

Ecoturismul trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- conservarea și protecția naturii;
- folosirea resurselor umane locale;
- caracter educațional, respect pentru natură prin conștientizarea turiștilor și a comunităților locale;
- impact negativ minim asupra mediului natural, cultural și social.

(Organizația Mondială a Turismului)

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Componentele ecoturismului

- Contribuție la **conservarea biodiversității**
- Integrarea experienței de **interpretare și educare**
- Integrarea **comportamentului responsabil** din partea turiștilor
- Utilizarea **resurselor neregenerabile** este minimă

- Pune accentul pe **proprietatea locală** și pe spiritul local de inițiativă → Se bazează pe **afaceri mici**
- Contribuție la bunăstarea populației locale din **zona rurală în (vecinătatea) arii naturale (protejate)**

Adaptat după Oliver Hillel, Programul de mediu al ONU, 2002

Calea lentă – Slow down experience!

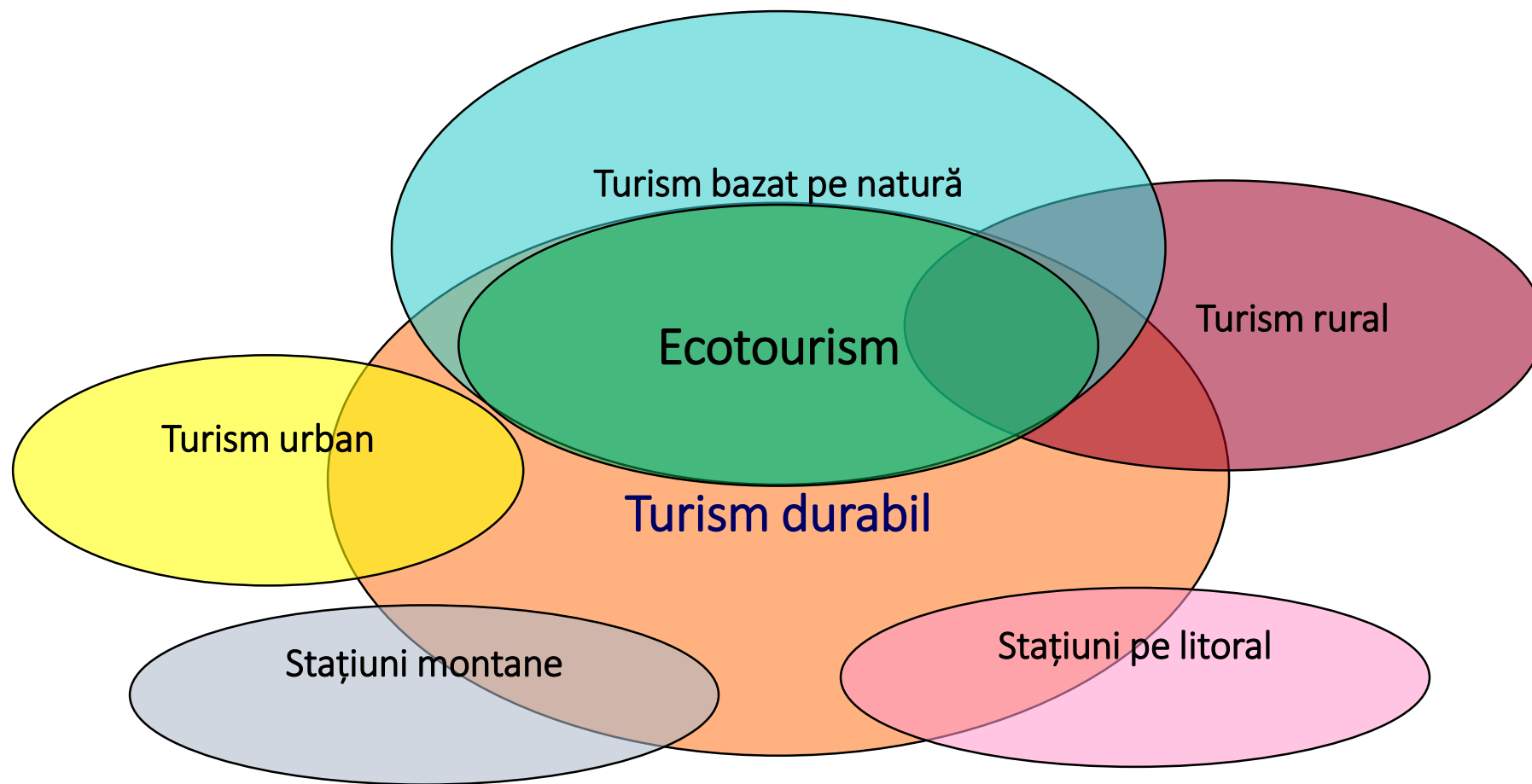
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Poziționarea ecoturismului

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Ce este destinația turistică?

- ...este o zonă geografică (micro-regiune, regiune, țară, continent) care este aleasă de turiști (sau un segment de turiști) ca o destinație de călătorie. Conține toate facilitățile necesare sejurului cazare, masă și activități. De aceea, este unitatea competitivă a «Incoming Tourism» care trebuie administrată ca o unitate strategică de afaceri (Bieger, 2005).
- ...este o zonă care este identificată separat și promovată turiștilor ca un loc pentru vizitare și unde produsul turistic este coordonat de una sau mai multe autorități sau organizații identificabile (Comisia Europeană, 2000).

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Destinația turistică

- O imagine de marketing unitară și coerentă
- O gamă largă de servicii turistice care reflectă brand-ul destinație;
- O rețea de servicii care contribuie la crearea unor produse turistice de calitate, în conformitate cu imaginea de marketing a destinație;
- Existența unui „administrator / coordonator” care este capabil să pună în aplicare o politică de turism pentru managementul destinației.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Destinația ecoturistică

Aria protejată și comunitățile locale care adoptă o politică locală responsabilă și integrează aria protejată în contextul socio-economic local prin ecoturism

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Destinația ecoturistică

1. O micro-regiune ce include cel puțin **o arie naturală protejată într-o bună stare de management**;
2. Un număr minim de **servicii turistice** (ex . 50 paturi, centru medical, ATM etc.);
3. Existența unui **parteneriat** între autorități locale, sectorul local de afaceri și administratorul de arie protejată, care să genereze organizația de management a destinației (OMD);
4. Destinația să aibă o **politică responsabilă** față de mediu natural și socio-cultural local;
5. Existența unei mase critice de **servicii turistice "verzi"**;
6. O bună calitate a sistemului de **informare și interpretare** la nivelul destinației;
7. O imagine turistică a destinației care integrează **aria protejată și comunitățile locale**.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Managementul vizitatorilor

- Este un instrument de management la nivelul destinației;
- Ajută la planificarea activităților;
- Îmbunătățește experiența vizitatorilor;
- Sprijină eforturile de dezvoltare durabilă a destinației;
- Se realizează în baza unui plan de management al vizitatorilor

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

De ce avem nevoie de un plan de management al vizitatorilor? (I)

Reprezintă un instrument de a conduce **tipul corect de vizitatori** la **locul potrivit**, oferind **cea mai bună oportunitate** pentru experiența dorită, cu un **impactul negativ cât mai mic** asupra **naturii** și a **comunităților locale** și care oferă cea mai bună șansă pentru **afacerile locale bazate pe turismul verde**.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

De ce avem nevoie de un plan de management al vizitatorilor? (II)

Nivel scăzut de conflicte:

Vizitatori ↔ conservare

Între diferite tipuri de vizitatori

Comunități locale ↔ vizitatori

Vizitatori ↔ alte activități economice

La sfârșitul fiecărei zile toată lumea ar trebui să fie fericită, inclusiv natura și localnicii!

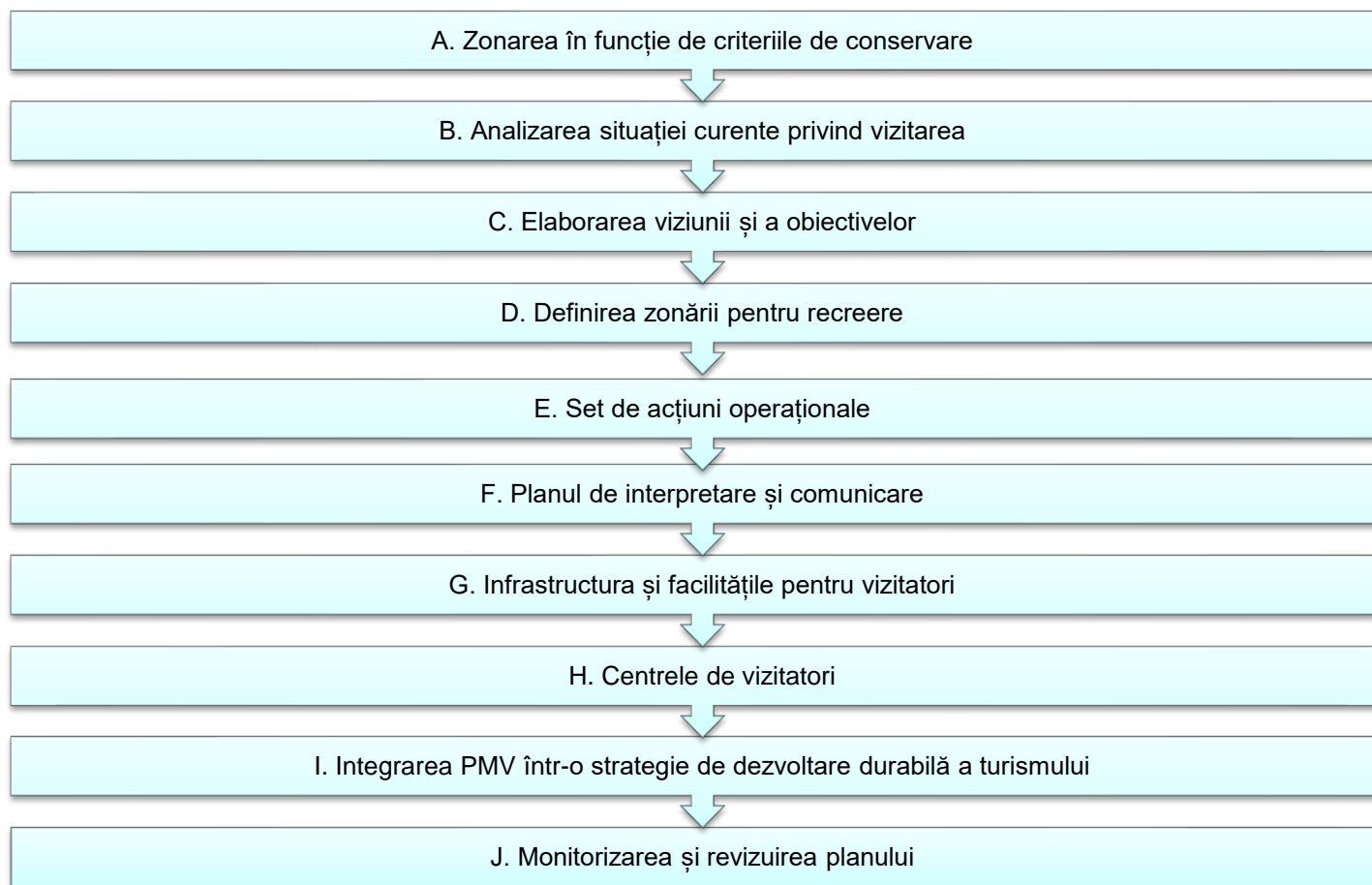
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Structura unui PMV:

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Planul de management al vizitatorilor

- [Blumer, A., Managementul vizitatorilor și dezvoltarea turismului în interiorul și în jurul ariilor protejate din Republica Moldova, 2012, UNDP Moldova](#)
- Manualul este disponibil la: <https://propark.ro/ro/publicatii/managementul-vizitatorilor-si-dezvoltarea-turismului-in-interiorul-si-in-jurul-ariilor-protejate-din-republica-moldova-225.html>

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Strategia de dezvoltare turistică (I)

Viziune de dezvoltare

Obiective SMART

Plan de măsuri și activități

Prioritizare și planificare

- I. Atrage categoriile potrivite de vizitatori
- II. Asigură vizitatorilor o experiență de calitate
- III. Sprijină eforturile de dezvoltare durabilă

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

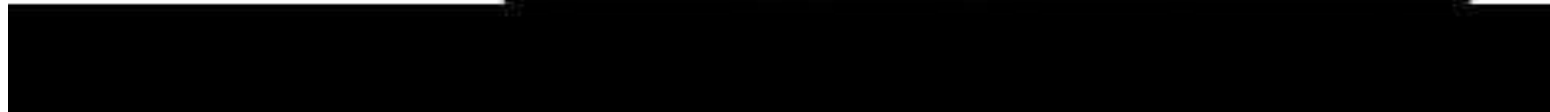
GOVERNMENT OF ROMANIA

Strategia de dezvoltare turistică (II)

Fantastic Product?

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Strategia de dezvoltare turistică (III)

Ce face?	Ajută la:
<ul style="list-style-type: none"> • Sprijină eforturile de dezvoltare ale destinației; • Coordonează și reduce fragmentarea actorilor locali; • Monitorizează impactul negativ și implementează măsuri de reducere a acestuia; • Aduce împreună mai mulți actori care sprijină destinația; • Prioritizează activitățile și resursele.	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățește calitatea produselor turistice; • Crește calitatea experienței turistice; • Aduce un plus de imagine; • Creează și susține slujbe; • Sprijină economia locală; • Păstrează caracterul de unicitate.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

2. De ce avem nevoie de infrastructură?

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Rolul infrastructurii turistice (I)

- Accesabilizează zona și creează oportunități de recreere;
- Conferă substanță brandului turistic;
- Contribuie la dezvoltarea regională;
- Reprezintă puntea de legătură între sectorul public și cel privat;
- Pune bazele modelului de dezvoltare turistică a zonei;
- Crește eficiența serviciilor turistice;

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Rolul infrastructurii turistice (II)

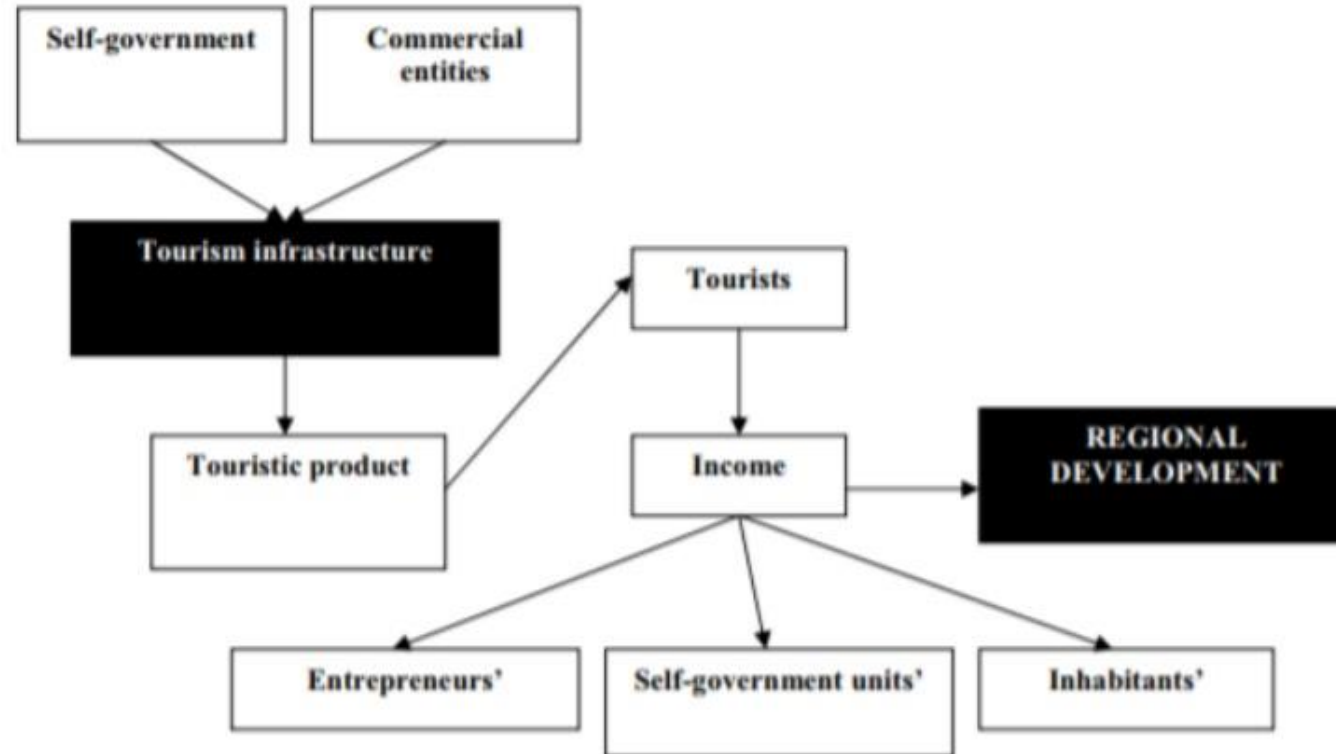

Figure 3 Tourism infrastructure as a determinant of regional development

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Tipuri de infrastructură turistică

În funcție de modul de administrare:	În funcție de modul de folosire:
<ul style="list-style-type: none"> • Comercială: hoteluri, centre de conferințe, alimentație, alte servicii. • Publică: infrastructură de transport public, utilități publice, trasee turistice. • Mixtă: informare, facilități sportive și de agrement.	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructură de acces: drumuri, căi ferate, aeroporturi, porturi, piste de bicicletă; • Infrastructură de utilitate publică: sănătate, siguranță, comunicații, transport • Infrastructură de primire turistică: hoteluri, alimentație, informare • Infrastructură complementară: facilități sportive și culturale, centre de conferințe etc.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Sectorul privat investește 78% din totalul investițiilor în turism, fiind și principalul beneficiar (Tourism & Transport Forum, 2012).

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

3. Tipuri de infrastructură

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Infrastructură mare vs. Infrastructură ușoară (I)

Complexe de
agrement

Facilități pentru schi
alpin

Parcuri tematice

Centru de
evenimente

Poteci și trasee turistice

Poteci tematice

Drumuri verzi

Centre de vizitare

Observatoare de păsări și fauna

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Infrastructură mare vs. Infrastructură ușoară (II)

	Infrastructură mare	Infrastructură ușoară
Avantaje	<ul style="list-style-type: none"> • Potențial de a atrage un număr foarte mare de vizitatori; • Dezvoltare rapidă a zonei	<ul style="list-style-type: none"> • Investiție mică; • Fonduri locale; • Ușor de întreținut; • Potențial de a atrage un număr relativ mare de vizitatori; • Impact mic asupra naturii și comunității locale; • Presiune mică asupra resurselor și comunității; • Dezvoltarea afacerilor mici, cu capital local.
Dezavantaje	<ul style="list-style-type: none"> • Impact mare asupra naturii și comunității locale; • Modifică caracterul zonei; • Fonduri din afara zonei; • Deciziile de dezvoltare nu mai depind de comunitatea locală; • Consum intensiv al produsului turistic; • Costuri mari de întreținere și exploatare	

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Poteci și trasee turistice

Cu mijloace nemotorizate:	Cu mijloace motorizate:
<ul style="list-style-type: none"> • Drumeție; • Cățărare; • Via ferrata; • Cicloturism / mountain biking; • Călărie; • Ape line (caiac / canoe); • Speoturistice.	<ul style="list-style-type: none"> • Off road; • Drumuri tematice;

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Poteci tematice (I)

Ce sunt?	De ce avem nevoie de ele?
<ul style="list-style-type: none"> • O modalitate informală de educație a vizitatorilor și localnicilor; • Infrastructură turistică ușoară ce necesită investiții mici; • Grad de atractivitate ridicat; • Grad de înțelegere comun; • Relevă fapte și aspecte mai puțin cunoscute.	<ul style="list-style-type: none"> • Ariile naturale protejate au și o componentă de educație; • Reprezintă instrumente valoroase de educație pentru mediu și comunitatea locală; • Determină schimbarea comportamentului vizitatorilor.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Poteci tematice (II)

- Traseul este relativ scurt (maxim 3-4 ore cu tot cu pauze);
- De preferat nu se folosește același traseu dus-întors;
- Spune o poveste;
- Folosește diferite tehnici de interpretare care implică toate simțurile;
- Mesajul este adaptat publicului țintă;
- Materialele de construcție reflectă caracterul locului;
- Sunt implementate tehnici de prevenire a vandalizării;
- Comunitatea locală este implicată în realizarea acestui tip de infrastructură;
- Se lucrează cu specialiști pe interpretare, grafică și ecoturism.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Etapele realizării unei poteci tematice

1. Ideea + analiza contextului (ce, pentru cine, unde, cum?)
2. Identificarea sursei de finanțare
3. Stabilirea traseului optim
4. Identificarea temei și a punctelor de interpretare
5. Dimensiuni și materiale pentru panouri
6. Strângerea informațiilor și realizarea designului grafic
7. Realizarea structurii de susținere a panourilor
8. Instalarea panourilor în teren
9. Pregătirea personalului
10. Promovare
11. Întreținere / Monitorizare / Actualizare

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Exemple de poteci tematice

- Povestea pădurii
- 12 Apostoli
- Oameni și sare

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Povestea pădurii

Lumea arborilor bătrâni și cazuți

Dragi prieteni,

Am ajuns într-un loc tare drag mie, pădurea de fag, o lume cu minuni ascunse ale arborilor bătrâni, adesea cu forme de personaje din poveste...

În pădurea deasă de fag, atunci când arborii sunt abia niște puieți, vântul și lupta pentru lumină îi determină să ia forme ciudate (1) pentru a supraviețui.

Uitați-vă în jurul vostru!

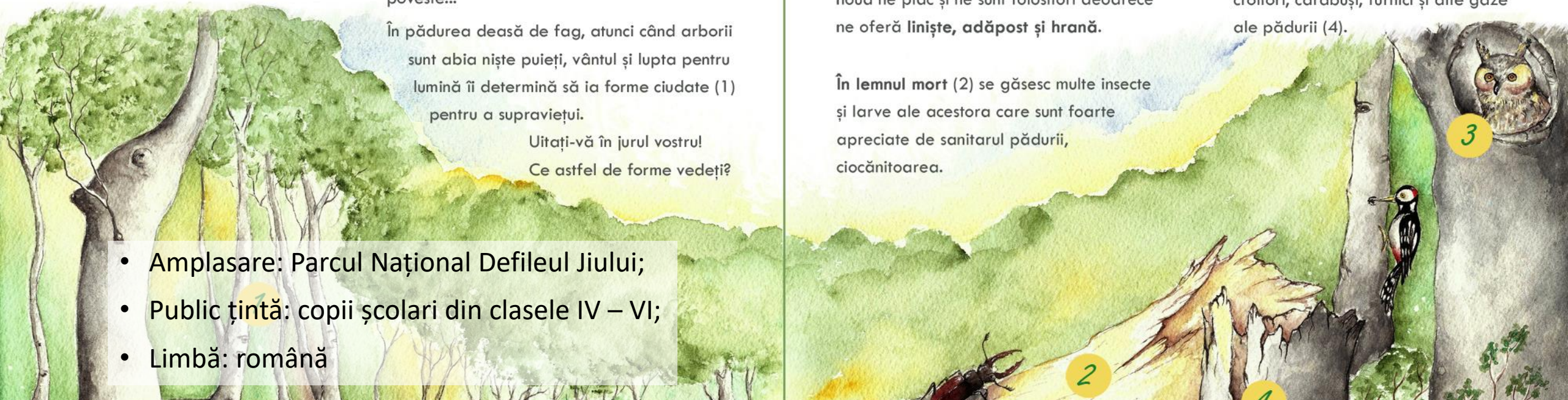
Ce astfel de forme vedeți?

- Amplasare: Parcul Național Defileul Jiului;
- Public țintă: copii școlari din clasele IV – VI;
- Limbă: română

Cred că ați văzut că nu toți arborii sunt drepecți. Unii sunt noduroși, alții au scorburi și crăpături, alții sunt rupecți sau doborăci la pământ. Chiar dacă adesea oamenii nu-i apreciază așa, nouă ne plac și ne sunt folositori deoarece ne oferă liniște, adăpost și hrană.

În lemnul mort (2) se găsesc multe insecte și larve ale acestora care sunt foarte apreciate de sanitarul pădurii, ciocănitorea.

Alături de mine, bufnița, cucuveaua și lilieci folosesc scorburile și crăpăturile mai mari ca adăpost (3), iar cele mici sunt preferate de rădașcă, miriapode, croitori, cărăbuși, furnici și alte gâze ale pădurii (4).

Te invităm pe poteca tematică Poveștile pădurii

Această potecă tematică este concepută pentru copiii din clasele IV - VI, însă veverița Alunița vă invită să descoperiți poveștile pădurii la orice vârstă. Uneori, animalușele din desenele de pe panouri au fost ușor exagerate ca mărime pentru o mai bună vizibilitate. În realitate, ele sunt mai mici și mai drăguțe.

Pentru a vă bucura din plin de frumusețile și surprizele pe care veverița Alunița vi le-a pregătit, vă recomandăm:

Să aveți încălțăminte adecvată pentru trese de munte (fără șlapi, sandale sau pantofi cu toc) și echipament minim (pălărie, rucsac și pelerină de ploaie);

Să aveți grijă să luați apă cu voi deoarece pe traseu nu există altă sursă de apă, singura aflându-se în spatele vostru, la 50 de metri.

Să fiți pregătiți pentru o plimbare de aproximativ 4-5 ore, puțin anevoioasă;

Să vă purtați frumos cu gazda voastră, veverița Alunița, și cu prietenii ei. Veverița vă mulțumește dacă nu rupeți flori sau rămurele și nu faceți gălăgie.

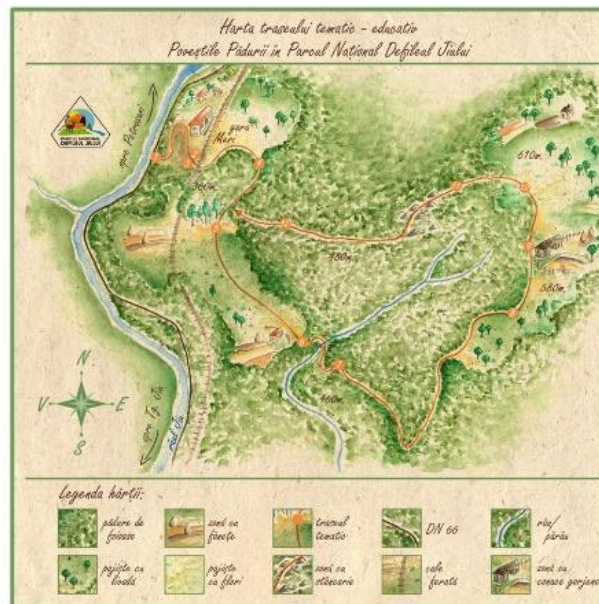

Vă aflați acum la punctele 2-3 de pe hartă. De-a lungul traseului, veverița Alunița va fi bucurasă să vă destăinuie câteva mici secrete despre:

- * viața veverițelor în pădurea de fag (4),
- * pajiștea plină cu flori și fluturi (5),
- * viața dintr-un pârâu de munte (6),
- * viața "lemnului mort" și arborii cu forme ciudate (7),
- * înmulțirea plantelor prin polenizare (8),
- * gospodăria tradițională a oamenilor din aceste locuri (9),
- * formarea unui defileu (10),
- * cum deosebim mesteacănul de fag și de gorun, specii de arbori pe care veți avea ocazia să le întâlniți pe traseu (11).

Să pornim la drum!

Casa veveriței

Într-o căsuță trăiesc câte 2-3 surate de-ale mele, alături de care îmi petrec ziua zburdând dintr-un copac în altul în căutare de nuci, alune și ghinde pentru iarna ce va veni.

Salut! Eu sunt **veverița Alunița** și sunt tare jucăușă. De obicei locuiesc în pădurile de fag, cu arbori bătrâni și scorburoși, unde îmi pot construi căsuța.

În anotimpul cald blănița mea are o culoare roșcată, iar iarna este maro închis. Coada mea este foarte stufoasă și o folosesc pe post de cârmă, balansier și parașută. Dar destul v-am povestit despre mine, haideți să vă spun despre prietenii mei și să vă dezvălui câteva dintre secretele pădurii.

Să pornim la drum!

Material realizat în cadrul proiectului „Poveștile Pădurii în Parcul Național Defileul Jiului pentru comunitățile locale”, finanțat de Fundația pentru Parteneriat și MOL România și implementat de Asociația de Ecoturism din România și Administrația Parcului Național Defileul Jiului.

Concept și design © 2010 AER
www.eco-romania.ro

Pajiștea

Pajiștea este casa prietenelor mele, găzele, dintre care poate îi cunoașteți pe fluturi, albine și gândăcei.

De primăvara până toamna devreme îi puteți vedea pe pretenii mei, fluturii, foarte colorați și frumoși. Unii fluturi trăiesc de la doar câteva zile până la câteva luni, însă nu tot timpul arată așa cum îi vedeți acum pe pajiște.

Pajiștea în care trăiesc acum fluturii a apărut după ce pădurea a fost tăiată pentru a face loc fânețelor și pășunilor, unde să pască văcuțele.

Aici sătenii cosesc cu grijă pajiștea, pentru a lăsa timp suficient florilor să se înmulțească.

Acum sunt puține văcuțe care mai pasc în această zonă, iar pajiștea poate dispărea în curând. Uitați-vă în jurul vostru! Dacă primii copaci s-au instalat deja, pădurea va ocupa în curând pajiștea, iar fluturii se vor muta din nou într-o altă casă.

Hrana preferată a fluturasilor este polenul și nectarul florilor din pajiște

Material realizat în cadrul proiectului „Poveștile Pădurii în Parcul Național Defileul Jiului pentru comunitățile locale”, finanțat de Fundația pentru Parteneriat și MOL România și implementat de Asociația de Ecoturism din România și Administrația Parcului Național Defileul Jiului.

Concept și design © 2010 AER
www.eco-romania.ro

Defileul Jiului

Defileul Jiului a început să se formeze cu milioane de ani în urmă, de-abia când oamenii primitivi apăreau în Africa, iar Munții Carpați începeau să se formeze. De-a lungul mișcărilor succesive ale scoarței terestre ce au dus la apariția acestor munți, multe râuri și-au schimbat cursul. Jiul, însă, a reușit să-și păstreze traseul inițial stabilit înainte de înălțarea finală a Carpaților.

apele râului Jiu au sculptat vreme de milioane de ani valea pe care o putem vedea azi

forma de "V" a văii râului Jiu în interiorul defileului

la ieșirea din Defileu, valea râului Jiu se lărgește

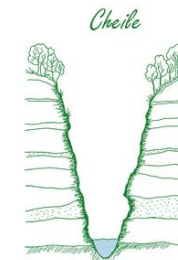
Din toată lungimea râului Jiu în interiorul Parcului Național Defileul Jiului (traseul desenat pe acest panou), priveliștea ce vi se deschide drept în față se află în zona marcată de cerculețul verde.

Privind în această direcție, în depărtare, dincolo de brâul de pădure, puteți vedea o altă culme înaltă. Aceasta se află pe partea cealaltă a Defileului Jiului, făcând parte din Munții Vâlcan.

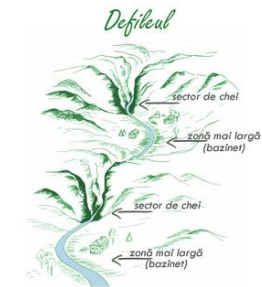

Chei și defilee

În drumul lor spre mările sau oceanele în care se varsă, apele curgătoare traversează diferite forme de relief care nu sunt întotdeauna ușor de străbătut. Atunci când întâmpină dificultăți, acestea recurg la diferite "trucuri", rezultând **chei** sau **defilee**, cu forme ciudate ale văilor, care sunt însă deosebit de spectaculoase.

Văi înguste, în forma literei "V", mai scurte decât defileul, în care fundul văii este complet acoperit de apă, iar pereții sunt foarte abrupti, uneori chiar suspendați.

Sector lung de vale, pe ansamblu îngust, de-a lungul căruia alternează sectoare mai înguste (numite chei) și sectoare mai largi (numite bazinete).

Material realizat în cadrul proiectului „Poveștile Pădurii în Parcul Național Defileul Jiului pentru comunitățile locale”, finanțat de Fundația pentru Parteneriat și MOL România și implementat de Asociația de Ecoturism din România și Administrația Parcului Național Defileul Jiului.

Concept și design © 2010 AER
www.eco-romania.ro

L'arbre et son rôle

Les arbres jouent un rôle essentiel dans l'écosystème forestier. Ils produisent de l'oxygène, retiennent l'eau et les nutriments du sol, et offrent un habitat à de nombreuses espèces animales et végétales. Leur présence contribue également à la régulation du climat et à la prévention de l'érosion des sols.

L'arbre et son rôle

Les arbres jouent un rôle essentiel dans l'écosystème forestier. Ils produisent de l'oxygène, retiennent l'eau et les nutriments du sol, et offrent un habitat à de nombreuses espèces animales et végétales. Leur présence contribue également à la régulation du climat et à la prévention de l'érosion des sols.

EUROPEAN UNION
 EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
 INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

12 Apostoli

- Amplasare: Parcul Național Călimani, Țara Dornelor
- Public țintă: vizitatori adulți
- Limbă: română și engleză

De la sămânță, la pădure bătrână...

From seed to old forest...

5

pădure bătrână old forest

În pădurea bătrână, arborii în vârstă mor, creând spațiu și lumină pentru puieții care vor crește și îi vor înlocui. Structura și compoziția pădurii va rămâne practic aceeași timp de secole, atâta timp cât omul sau fenomenele climatice extreme nu intervin. O mare diversitate de animale își găsec aici hrană și adăpost cu ușurință.

In old forests, when a tree's natural life cycle ends, it leaves space and light for the younger ones, which will follow the same cycle. Forest structure and composition remains the same for centuries, unless human activity or natural events interfere. Here, a large diversity of animals find plenty of food and shelter.

4

pădure matură mature forest

Pentru ca o pădure să crească fără intervenție umană, are nevoie de cel puțin 80 - 300 de ani. Acolo unde pădurea este exploatată, ciclul de creștere este mult mai scurt. În plus, ca dezavantaj, pădurea devine monotonă, cu arbori de aceeași dimensiuni, cu mai puține viețuitoare decât în pădurile bătrâne și care se îmbolnăvește mult mai ușor, uscându-se sau fiind doborâtă de vânt.

Between 80 and 300 years are needed for a forest to grow to maturity, without human intervention. Where forests are managed for economic purposes, their life spans are shorter. Furthermore, the forests become monotone, trees have equal dimensions and there are fewer animals than in old woods. These forests are also very fragile and vulnerable to pests and winds.

1

teren nud bare ground

În zilele noastre, există locuri în lume în care ciclul natural al vegetației o ia de la capăt: erupțiile vulcanice, alunecările masive de teren, furtunile puternice, dar și construirea de noi drumuri și cariere de suprafață înlătură în totalitate covorul vegetal, fiind necesari zeci sau sute de ani ca acesta să se refacă.

Today, there are places around the world where the natural cycle is starting at barren land again for different reasons. Naturally occurring events such as volcanic eruptions, mud flows and devastating storms, as well as manmade causes such as new roads and quarries can completely eliminate plant life and soils, needing hundreds of years for nature to recover.

2

etapa de colonizare pioneer plants

Plantele pioniere sunt primele care vin să colonizeze terenurile lipsite de vegetație. Aceste plante sunt bine adaptate la condiții dificile de viață (lipsa de nutrienți sau apă), ele creând condiții de viață pentru celelalte plante erbacee și tufărișuri.

Pioneer plants are the first to colonize the bare ground. Some of them have adapted to unfriendly life conditions, such as lack of nutrients and water. They help restore living conditions for more sensitive plants and bushes.

3

pădure tânără young forest

În timp, sămânța arborilor ajunge să germineze aici, puieții crescând la adăpostul tufișurilor și ierburilor mai înalte. Curând, aceștia depășesc în înălțime arbuștii, formând o pădure tânără și deasă.

In time, tree seeds germinate and young trees begin to grow, sheltered by tall grasses and bushes. Soon, they become higher than the grasses, creating a young and dense forest.

Drumul laptelui

The Milk Road

Frecvență în Țara Dornelor este creșterea bovinelor, vâcăriile fiind, de obicei, răspândite pe platurile muntilor. Organizate asemenea stănelor, vâcăriile sunt amplasate în apropierea unui izvor sau pârâu. Dintr-un trunchi de copac mai gros este cioplită o troacă (halău sau băucă), unde se adună apa de izvor printr-un jgheab (scoc sau ciurbău) din care se adapă animalele. Ziua acestea pasc pe imaș (pășunea împrejmuită) iar peste noapte, sunt închise în ocol (sau staul) în care este improvisat un adăpost numit corlă (umbrar). Grajdul are o cameră de locuit și întotdeauna o cămară (celar).

Cattle rearing is one of the main occupations in Țara Dornelor. Similar to sheepfolds, the cattle pens, each with adjacent milking stalls and dairy, are spread out on mountain pastures, near a stream or water source. A log of large diameter is hollowed out and filled, through a pipe, with water from the spring, for cattle watering. During the day, the cows graze in the pastures. At night they are taken into the cattle pens. Within this enclosure there is a shelter or stable, with a living room for the cowherd and always a larder.

Pe perioada văratului (din luna iunie până în septembrie) vacile sunt mulse de două ori pe zi, dimineața și seara. Laptele este pus la rece în pârâu, în vase de metal, iar din acesta se încheagă cașul. Din zerul rămas (jântul) fierț cu lapte dulce și zer acru se alege urda. Cașul se păstrează în celar cel puțin 10 zile la maturat sau se afumă.

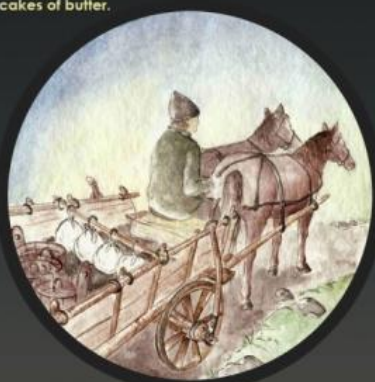
In summer, from June to September, the cows are milked twice a day - morning and evening. The milk is poured into metal containers and kept cool in the stream. Some of this is curdled and turned into curd cheese. The remaining whey is boiled with milk and sour whey to make soft whey cheese. The curd cheese is kept in the larder for at least 10 days to mature, or is smoked.

Din când în când, unul din vâcarii coboară în sat cu căruța încărcată: roți mari de caș proaspăt sau afumat, urdă bătută bine în bărbante (vase din lemn făcute din doage) sau frământată cu sare în burduf (sac făcut din stomac de oaie sau capră), donițe cu smântână și calupuri de unt.

From time to time, one of the cowherds goes down to the village with a cart full of dairy products: rounds of fresh or smoked curd cheese, fresh whey cheese well pressed into wooden pails or crumbled with salt and packed into a sheep or goat's stomach lining for flavour), wooden pails filled with sour cream, and cakes of butter.

Toate aceste bunătăți fie iau calea târgului, unde vâcarii le vinde, împărțind apoi banii gospodariilor proprietari de animale, fie sunt împărțite acestora, după numărul de vite vârate la vâcărie. În trecut, după numărul de vite se socoteau frunțașii dintr-un sat.

All these dairy products go directly to the cattle owners or to the town markets. The amount of products or money received by each owner depends on the number of cows he has in the cattle pen.

Lava din adâncurile munților Calimni Lava from the depths of the Calimni Mountains

Volcan activ
active volcano

Volcan stins
extinct volcano

Volcan care nu mai este activ
volcano that is no longer active

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Oameni și sare

- Amplasare: satul Cacica, jud. Suceava
- Public țintă: vizitatori adulți
- Limbă: română și engleză

Traseul tematic Oameni și sare People and Salt Interpretation Trail

Dragi vizitatori, vă propunem ca prin parcurgerea acestui traseu să descoperiți cum sarea din adâncuri a modelat destinul acestui loc. Traseul străbate ulițele întortocheate ale satului și atinge câteva obiective definitorii în conturarea istoriei acestuia: Biserica Romano-Catolică, Cimitirul Vechi, Drumul Crucii și Salina. La fiecare punct de oprire vom afla lucruri care de obicei scapă atenției noastre, însă care sunt deosebit de interesante prin prisma informațiilor pe care le relevă. Durata de parcurgere este de aproximativ o oră, dar vă invităm să vă bucurați în tihnă de frumusețea satului bucovinean.

Dear visitors, we propose to you to discover, by going along this trail, how the salt deep down in the ground has shaped the destiny of this place. The trail goes through the intricate narrow streets of the village and reaches a few defining objectives for outlining the village history: the Roman Catholic Church, the Old Cemetery, the Way of the Cross and the Salt Mine. At each stop we will find out about things that usually escape our attention, but which are particularly interesting through the information they uncover. The entire trail duration is of about one hour, but we invite you to enjoy the beauty of the typical Bucovina village at your leisure.

- 1 *Bazilica Adormirii
Maicii Domnului
St. Mary's Basilica
of the Assumption*
- 2 *Cimitirul vechi
The old cemetery*
- 3 *Drumul Crucii
The Way of the Cross*
- 4 *Arhitectura tradițională
Traditional architecture*
- 5 *Salina
The Salt Mine*

Bazilica Adormirea Maicii Domnului

În această așezare locuiesc de peste două veacuri oameni de etnii diferite, de religii diferite, fiecare cu specificul său cultural, dar care au împrumutat peste ani din obiceiurile și cultura celorlalți, modelându-și astfel traiul în comun. Astfel se întâmplă ca în Cacica să existe pe strada principală trei lăcașe de cult reprezentând trei confesiuni creștine diferite ale locuitorilor: ortodoxă, romano-catolică și greco-catolică.

La 1904 se înalță biserica romano-catolică în stil neogotic pe care o puteți vedea și vizita astăzi, pe locul unei mai vechi bisericuțe de lemn. Credincioșii însă au început să vină în pelerinaj aici încă din 1810, când, cu prilejul sfințirii primei biserici, a fost adusă din Czestochowa (Silezia, Polonia actuală) copia icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului. Icoana, cunoscută drept Madona Neagră, se află și astăzi la loc de cinste în bazilică și atrage nenumărați pelerini cu ocazia praznicului Adormirii Maicii Domnului, pe 15 august.

Pelerinajul de mare amploare care se desfășoară an de an aici a atras atenția Vaticanului, astfel că Papa Ioan Paul al II-lea decide, în anul 2000, să onoreze însemnătatea lăcașului pentru Biserica Romano-Catolică prin acordarea titlului de *bazilică minoră*. Titlul de bazilică este o onoare ce se acordă numai bisericilor sau catedralelor considerate de o deosebită însemnătate în comunitatea catolică.

Bazilica maior

Există numai patru bazilici majore (sau patriarhale) în lume. Acestea sunt cele patru biserici romano-catolice din Roma și Vatican cu însemnătate deosebită pentru istoria creștinismului. Cea mai cunoscută este, probabil, Bazilica Sfântului Petru, loc de pelerinaj la mormântul Sfântului Petru.

There are only four major (or patriarchal) basilicas in the world. These are the four Roman Catholic churches in Rome and the Vatican bearing special significance for the history of Christianity. St. Peter's Basilica is probably the most famous, the well known pilgrimage site to the grave of Saint Peter.

Saint Mary's Basilica of the Assumption

People of different ethnicities, different religions, each with their cultural specificity, have been living in this settlement for more than two centuries. These people took on from the others' customs and culture over time, thus shaping their way of living in common. This is how it happens that in Cacica there are three cult buildings on the main street, representing the three different Christian denominations of the inhabitants: Orthodox, Roman Catholic and Greek Catholic.

In 1904 the Roman Catholic church in Neogothic style, which you can see and visit today, is erected on the site of an older, smaller timber church. However, the believers started to come here as pilgrims ever since 1810, when, on occasion of the consecration of the first church, a copy of the miracle-working icon of the Virgin Mary was brought from Czestochowa (Silesia, nowadays Poland). The icon, known as the Black Madonna, still stands at an honoured place in the basilica and attracts countless pilgrims on the feast of the Assumption of Saint Mary, on August 15th.

The large pilgrimage that takes place here every year drew the Vatican's attention, so that Pope John Paul II decides to honour the significance of this church for the Roman Catholic Church by granting it the title of *basilica minor* in 2000. The title of basilica is an honour only granted to churches or cathedrals that are considered of special importance within the Catholic community.

Bazilica minor

Pentru a deveni bazilică minoră, o biserică sau o catedrală trebuie să îndeplinească anumite criterii precum: importanța istorică, vechimea, arhitectura și mărimea edificiului, precum și importanța religioasă dată de o anumită relicvă sau de un anumit eveniment istoric.

To become a minor basilica, a church or cathedral must comply with certain criteria, such as: historical importance, age, architecture and size of the edifice, as well as the religious importance given by a certain relic or a certain historic event.

Potocă realizată de către Asociația de Dezvoltare Economică și Regională - ADER cu sprijinul Primăriei Cacica. Concept realizat cu ajutorul Uniunii Europene în cadrul proiectului „Eco-Carpați - Dezvoltarea de Eco-Business în Carpați de frontieră”

This trail was created by ADER - the Association for Regional Economic Development with the support of Cacica Town Hall. Concept developed with the support of the European Union as part of the cross border cooperation project „ECO-CARPATIANS - Eco-Business Development in Border Carpathians”

Cimitirul vechi The old cemetery

Alipirea Bucovinei de către Imperiul Habsburgic la 1775 marchează începutul unei noi ere pentru acest teritoriu. Numele de Bucovina provine din acea perioadă de la denumirea fagului (în germană - *Buche*, în slavă - *buk*). Așa a devenit Țara de Sus a Moldovei, sub stăpânire austriacă, *Buchenwald* - *Țara codrilor de fag*.

Prospectarea zăcămintelor de sare din Cacica de către austrieci și decizia de exploatare au transformat împrejurimile izvoarelor de slatină în poli de atracție față de populația străină în căutarea unui trai mai bun (dar și față de unii români din Moldova și Transilvania). Acest lucru s-a datorat în mare parte și avantajelor pe care noii veniți le primeau: dări mai mici, zile de clacă mai puține, o bucată de pământ scutită de dări în primii ani și drept gratuit de folosință a lemnului din pădure pentru construcția caselor.

The annexation of Bucovina by the Habsburg Empire in 1775 marks the beginning of a new era for this territory. The name Bucovina originates in that period and comes from the name of the beech (in German - *Buche*, in Slavic - *buk*). Thus, the Upper Land of Moldova became the *Buchenwald* - *Land of the Beech Forests* - under the Habsburg rule.

Prospecting the salt deposits in Cacica by the Austrians and the mining decision turned the surroundings of the saltwater springs into poles of attraction. The salt mine attracted foreign populations which were looking for a better living standard, but also some Romanians in Moldova and Transylvania. This was also largely due to the advantages the newcomers received: lower taxes, less statute labour days, a piece of land exempt from taxes in the first years, and the right to use forest wood for free in order to build houses.

Odată cu demararea lucrărilor, în 1785, s-au stabilit aici 9 familii de ruteni din Galiția răsăriteană, iar după 1790 au sosit primele familii de mineri polonezi și muncitori specialiști în minerit și defrișări de la salinele din Bochnia și Wieliczka (tot din Galiția).

Procesul de colonizare cu muncitori polonezi, cehi, slovaci, ucrainieni și nu numai a continuat în valuri. Între anii 1820 și 1850 un nou val masiv de coloniști a avut ca urmare înființarea de noi sate în jur; au sosit atunci ucrainieni din Galiția Centrală și muncitori slovaci din regiunea Čadca a Beskizilor Sileziei, care urmau să se ocupe cu agricultura, creșterea animalelor și pădurărit.

Astfel, nu este de mirare că în cimitirul vechi se întâlnesc monumente funerare variate, folosind grafii, alfabete și limbi diferite. În același timp, cimitirul este și un martor al conviețuirii în liniște și pace a locuitorilor acestei așezări, indiferent de originea sau de religia lor. Din păcate, starea cimitirului s-a deteriorat mult în ultimii ani și nu se mai păstrează astăzi decât câteva dintre monumentele funerare. Vă invităm să le descoperiți pe cele rămase, ca un semn de respect față de mai vechii locuitori ai acestor locuri!

When the works were started in 1785, nine families of Ruthenians from Eastern Galicia settled here, and after 1790 the first Polish miner families and labourers from the salt mines in Bochnia and Wieliczka (also in Galicia), specialised in mining and forest clearance, arrived.

The colonisation process of Polish, Czech, Slovak, Ukrainian labourers, and not only, continued in waves. Between 1820 and 1850 a new massive wave of colonists led to establishing new villages in the surroundings; then, Ukrainians from Central Galicia and Slovak labourers from the Čadca region of the Silesian Beskid Mountains arrived, which were to do agriculture, animal raising and forestry.

Thus, there is no wonder that in the old cemetery one comes across varied tombstones, with different writing, alphabets, and languages. The cemetery is also a witness to the tranquil and peaceful cohabitation of this settlement's inhabitants, no matter their origin or religion. Unfortunately, the cemetery's condition has decayed a lot over the past years, and only a few of the tombstones are still preserved today. We invite you to discover those that remained, as a sign of respect for the past inhabitants of this community!

Potecă realizată de către Asociația de Dezvoltare Economică și Regională - ADER cu sprijinul Primăriei Cacica. Concept realizat cu ajutorul Uniunii Europene în cadrul proiectului „Eco-Carpați - Dezvoltarea de Eco-Business în Carpații de frontieră”
This trail was created by ADER - the Association for Regional Economic Development with the support of Cacica Town Hall. Concept developed with the support of the European Union as part of the cross border cooperation project „ECO-CARPATHIANS - Eco-Business Development in Border Carpathians”

Drumul Crucii

The Way of the Cross

Drumul Crucii din Cacica amintește de Via Dolorosa din Ierusalim și servește procesiunii din Săptămâna Patimilor. În Cacica, cele 14 opriri sunt marcate de cruci simple de lemn, unele dintre ele pictate cu icoane care înfățișează semnificația opririi respective. Crucile mai vechi sau mai noi se regăsesc, de regulă, în curțile oamenilor, multe din ele ascunse de vegetație.

The Way of the Cross in Cacica reminds one of the Via Dolorosa in Jerusalem and is used for the procession during Holy Week. In Cacica, the 14 stations are marked by simple timber crosses, some of them painted with icons that depict the meaning of the respective stop. The crosses, old or new, can usually be found in peoples' courtyards, many of them hidden under the vegetation.

Drumul Crucii este împărțit, după tradiția Bisericii Catolice, în 14 popasuri care semnifică fiecare câte un moment din drumul făcut de Isus cu crucea în spate de la Pretoriu, unde a fost judecat, până pe dealul Golgotei, unde a fost răstignit. În prezent, Via Dolorosa din Ierusalim pornește de la ruinele fostei cetăți romane Antonia și continuă, într-un urcuș domol de aproape un kilometru, până pe Golgota, unde se află Biserica Sfântului Mormânt.

According to the Catholic tradition, the Way of the Cross is divided into 14 stations, each one representing a moment when Jesus stops in his journey bearing the cross from the Praetorium, where he was judged, up to the hill of Golgotha, where he was crucified. At present, Via Dolorosa in Jerusalem starts from the ruins of the former Roman citadel Antonia and climbs a gentle slope of almost one kilometre up to Golgotha, where the Church of the Holy Sepulchre stands.

I) Condamnarea la moarte, în curtea casei lui Pilat
Jesus is condemned to death in Pilat's house

II) Punerea Crucii pe umerii lui Isus și pornirea spre Golgota
Jesus receives the cross and starts carrying it to Golgotha

VIII) Întâlnirea cu fiicele Ierusalimului care se tânguiau pentru el
Jesus meets the daughters of Jerusalem, who were wailing for him

IX) A treia cădere la pământ; este ridicat de către soldați
Jesus falls a third time; the soldiers pull him up again

III) Prima cădere a lui Isus sub povara Crucii
The first fall under the burden of the Cross

X) Dezbrăcarea lui Isus de veșminte pe Golgota
Jesus is stripped of his garments up on Golgotha

IV) Întâlnirea lui Isus cu mama sa, Fecioara Maria
Jesus meets his mother, the Virgin Mary

XI) Întinderea și răstignirea lui Isus pe cruce
Crucifixion: Jesus is nailed to the cross

V) Luarea crucii de pe umerii lui Isus de către Simon Cireneanul
Simon of Cyrene helps Jesus carry the cross and takes it off his shoulders

VI) Întâlnirea cu Veronica, femeia care i-a șters sângele și sudoarea de pe față cu o maramă
Jesus meets Veronica, the woman who wiped the blood and sweat from his face with a veil

XII) Străpungerea cu sulița în coasta dreaptă; moartea lui Isus
Jesus is pierced with a spear in his right flank; he dies on the cross

XIII) Coborârea trupului lui Isus de pe cruce
Jesus is taken down from the cross

VII) A doua cădere a lui Isus la pământ
Jesus falls to the ground the second time

XIV) Punerea lui Isus în mormânt
Jesus is laid in the tomb

Potecă realizată de către Asociația de Dezvoltare Economică și Regională – ADER cu sprijinul Primăriei Cacica. Concept realizat cu ajutorul Uniunii Europene în cadrul proiectului „Eco-Carpați – Dezvoltarea de Eco-Business în Carpații de frontieră”

This trail was created by ADER - the Association for Regional Economic Development with the support of Cacica Town Hall. Concept developed with the support of the European Union as part of the cross border cooperation project „ECO-CARPATIANS - Eco-Business Development in Border Carpathians”

Arhitectura tradițională Traditional architecture

Peisajul tradițional bucovinean constă în alternanța suprafețelor construite, suprafețe cultivate și fânețe sau pajști. Gospodăriile reprezintă una din caracteristicile definitorii ale acestui peisaj, astfel că ele au trăsături particulare, date de ocupațiile tradiționale, de influențele culturale și de nevoile locuitorilor.

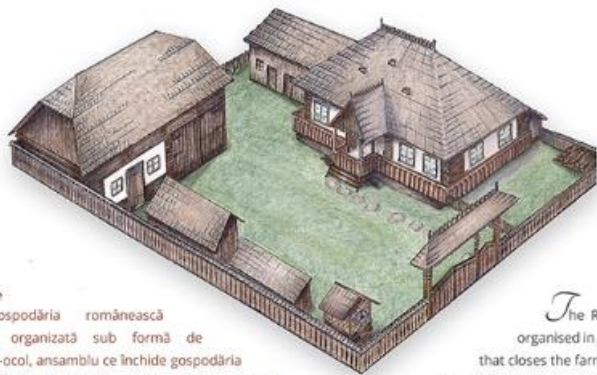
Arhitectura locuinței din Bucovina se caracterizează prin masivitate: casa este de dimensiuni mari, iar acoperișul este înalt, cu o streșină foarte largă, ce are rolul de a asigura un spațiu mare de protecție în jurul casei. Ansamblul locuinței mai este compus din diferite anexe, cum ar fi: bucătăria de vară sau *bordeiel*, cum i se spune în Căciua, grajdul - loc de adăpost al animalelor, uneltelor gospodărești și al fânului, cotețe pentru porci și găini, hambare pentru cereale și o fântână care, pe lângă rolul funcțional, întregeste estetic ansamblul gospodăriei.

The traditional Bucovina landscape resides in an alternance of built areas, farmed areas and hayfields or grassland. Small farms are one of the defining features of this landscape and therefore they possess particular features, given by the traditional activities, the cultural influences and the needs of the inhabitants.

The traditional architecture of the Bucovina dwelling is characterised by massiveness: houses are large and roofs are tall, with very broad eaves in order to ensure a large protected space around the house. The dwelling ensemble is formed of various outbuildings, like the summer kitchen or *hut*, as it is called in Căciua, the stable - a shelter for animals, farming tools and hay, pigsties and henhouses, barns for cereals and a well that plays an important functional role, but also aesthetically completes the farmhouse ensemble.

Gospodăria de tip românească Romanian type farmhouse

Gospodăria românească este organizată sub formă de semi-ocol, ansamblu ce închide gospodăria pe trei laturi, mai puțin cea dinspre stradă, care se deschide spre comunitate prin poartă. Un aspect interesant al acestui tip de locuință îl constituie spațiile acoperite, dar deschise, ce leagă casa de anexele sale, facilitând accesul pe vreme rea.

Casa are acoperiș în patru ape, prispă pe două sau trei laturi și foisor deasupra intrării principale. Pereții interiori sunt tencuiți cu lut vâruit, iar la exterior se obișnuia să se aplice tehnica tencuirii doar în jurul ferestrelor, pentru o mai bună izolație. Deși arhitectura caselor poate suferi mici variații, caracteristicile de mai sus sunt specifice celor mai multe locuințe aparținând tipologiei românești, cu două camere, tindă pe mijloc și o cămară în spate, de-a lungul casei.

The Romanian farmhouse is organised in a U-shape, an ensemble that closes the farm on three sides, except the street front, opened towards the community through the gate. An interesting aspect of this type of farmhouse are the covered, yet open spaces, which connect the house to its outbuildings, and facilitate access in bad weather.

The house has a hipped roof, a stoop on two or three sides and a turret above the main entrance. The inner walls are plastered with whitewashed clay; on the outside, the plastering technique only used to be applied around the windows, for better insulation. Although the architecture may undergo small variations, the features mentioned above are specific to most dwellings that belong to this typology, with two rooms, a hallway in the middle and a storage room in the back, along the entire house wall.

Gospodăria de tip nemțescă German type farmhouse

Gospodăriile de influență nemțească sau poloneză sunt foarte asemănătoare și se caracterizează prin alinierea casei cu acoperiș în două ape la stradă (și nu după orientarea sudică), conferindu-i acesteia un caracter urban. Anexele, deși au funcționalitate similară, nu realizează o închidere pe cele trei laturi, iar poarta are un caracter secundar.

Această tipologie de gospodărie a fost introdusă de coloniștii veniți să exploateze sarea în perioada austriacă a Bucovinei. Principalul indicator în determinarea tipurilor de gospodărie este relația pozițională dintre casă și șură, în cazul de față cele două fiind paralele pe latura lungă. Din păcate, în ultima vreme, tabloul tipurilor tradiționale a suferit modificări esențiale, unele dintre ele neinspirate în mărime, culoare și elemente decorative, afectând armonia peisajului cultural al satului bucovinean.

Farmhouses of German or Polish influence are very similar, and characterised by the alignment of the house with gabled roof along the street front (and not according to the South orientation), conveying it an urban character. The outbuildings, although they have similar uses, do not form a closure on the three sides and the gate has a secondary role.

This farmhouse typology was introduced by the colonists who came to mine the salt in the Austrian period of Bucovina. The main indicator in determining the farmhouse types is the relationship between house and barn; in this case, the two stand parallel to each other on their long side. Unfortunately, the picture of the traditional types has lately undergone essential changes, some of which are unfortunate as to their size, colour and ornamental elements, affecting the harmony of the cultural landscape of villages in Bucovina.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Poteca tematică Mi'kmawey Debert - Canada

PLATOUL
VULCANIC
ICNIS - CUTAI

LEGENĂ

- Izvoare
- Strazi
- Izvoare
- Izvoare
- Izvoare
- Izvoare
- Izvoare
- Izvoare

Spre Izvoarele
de la HOTENI
1/2 ore

Cetatea Neamțului, destinație ecoturistică!

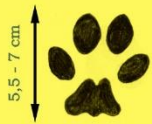
Specii de faună

Pe teritoriul ariei protejate, trăiesc specii rare sau protejate: ursul brun, râsul, lupul, vidra, iar în semilibertate zimbrii.

Primele trei exemplare de zimbri (Raluca, Roxana și Rarău) au fost aduse în țară din Polonia în anul 1970, iar în anul 1974 s-au născut o femelă și un mascul, care au fost "botezați" Rosina și Roco.

Animalele preferă adesea să rămână ascunse, iar singura noastră cale de a le detecta prezența este să le observăm cu atenție urmele. În timpul verii, urmele sunt vizibile pe noroi și nisip, iar pe timp de iarnă, pe zăpadă.

Felină puternică și singuratică, râsul are nevoie de un areal foarte mare, între 2400 - 2500 hectare. Un lucru foarte puțin cunoscut este acela că râsul poate fi domesticit.

La urs, auzul și mirosul sunt cele mai dezvoltate simțuri. Dacă bate vântul din față, ursul poate simți mirosul omului de la aproximativ 400 m, iar atunci când este liniște, aude o ruptură de creangă de la aproape 100 m.

Speranța medie de viață la lup este de 15 -16 ani, vârsta sa putându-se aprecia după tocirea dinților. În căutarea hranei, lupul poate parcurge până la 100 km într-o noapte.

Acest material exprimă exclusiv opinia Fundației de Dezvoltare Locală "Speranța" și a partenerilor, iar finanțatorii nu pot fi făcuți în nici un fel răspunzători de felul în care se folosesc informațiile cuprinse în acest panou.

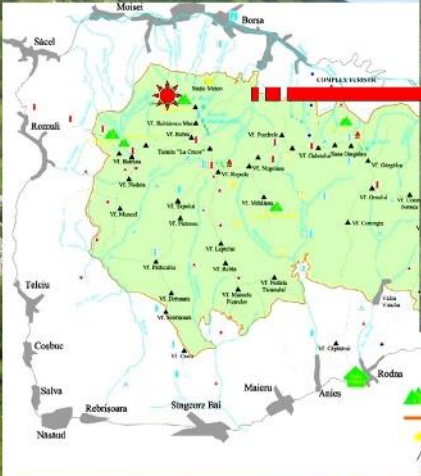
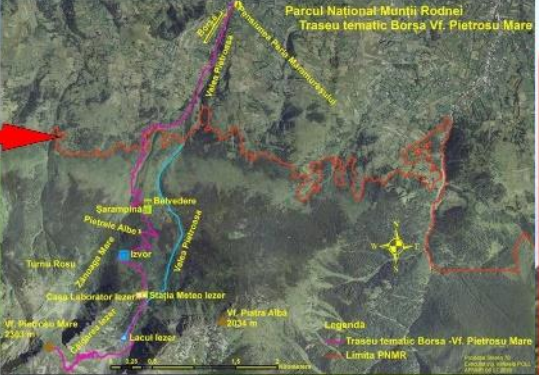

Cetatea Neamțului, destinație ecoturistică!
Proiect finanțat de Fundația pentru Parteneriat și MOL România

Parcul Național Munții Rodnei - Traseul tematic Pietrosu Mare -

Opaitul Munților Rodnei

Degetărel

Capra neagră Râs Marmota

Flora rezervației Pietrosu Mare

Flora de stâncărie și grohotișuri

Saxifraga paniculata

**Brădișor
(Huperzia selago)**

**Steluța alpină
(Aster alpinus)**

**Clopoței alpin
(Campanula alpina)**

Potentilla ternata

Sempervivum carpathicum

Scabiosa lucida

Silene alpina

Trifolium alpestre

**Ghințură
(Gentiana punctata)**

REZERVAȚIA NATURALĂ PIATRA ȘOIMILOR SÓLYOMKŐ TERMÉSZETVÉDELMI REZERVÁTUM THE FALCONS' STONE NATURAL RESERVATION

Pârâul și împrejurimile sale

Limita de est a Rezervației Naturale Piatra Șoimilor este drumul forestier, iar limita de sud este pârâul Corbului [foto 1]. Intersecția drumului forestier cu pârâul Corbului reprezintă totodată punctul în care începe traseul turistic. În timpul iunilor de vară de-a lungul fluviului curat de apă al pârâului putem admira înălțatul oii (Telexia speciosa) [foto 2] care poate ajunge uneori la 2 m înălțime. Planta este ornamentul malurilor pârâurilor de munte, fiind o caracteristică a peisajului ca specie nativă în Carpați și în munții Balcani. Atracția înaltului oii spreșle pînă faptul că foarte mulți fluturi de zi frecvență înflorescența care reamintește de flăcări-roșii. Speciele de fluturi ce pot fi cel mai des observate la limita rezervăției sunt: fluturile amiral-roșu (Vanessa atalanta), Polygonia c-album [foto 2], fluturile-de-varză (Pieris brassicae), Nymphalis urticae, arginie mare de pădure (Argynnis paphia), odni de paun de zi (Inachis io), Aphantopus hyperantus. După perioadele umede, pe malul pârâului Corbului apar amfibieni (Amphibia), ca buhaiul de bălă cu burta galbenă (Bombina variegata). În preajma vegetației de pe mal și în subarbustul dens putem observa o mare varietate de insecte (Insecta): Iboakla (Calopteryx virgo), bălăganul (Geotrupes stercorarius), furnica roșie de pădure (Formica rufa), viscopă-furnică (Mullia europaea), buburuza (Coccinella septempunctata), ploșcă de pădure (Pentatoma rufipes) sau musca scorpion (Panorpa communis).

Urmasii intoidesuna marcajului

Traseul turistic spre Piatra Șoimilor este marcat cu un triunghi roșu [foto 4] desenat pe copaci, aproximativ la nivelul capului și trebuie urmărit fără nici o abatere pentru a ajunge în siguranță la Piatra Șoimilor. Acest semn este valabil atât pentru urcarea cât și pentru coborâre. Un lucru foarte important nu este însă indicat de acest triunghi roșu: utilizarea strictă a serpenteilor. Uneori ne pătrâm, că dacă am tăia curba și am urca drept am putea economisi timp și energie, dar acest lucru este riscant deoarece putem distoca pietre care la rândul lor pot pune în pericol integritatea fizică a celor lăsați în urmă. Pe scurtăturile bătoarite se scurge apa de ploaie și astfel panta poate deveni mai abruptă și mai periculoasă. De aceea, este important să urmăim cu strictețe traseul marcat pentru ca excursia noastră să fie plăcută.

Patak és környéke

A Sólyomkő Természeti Rézervátum keleti határa az erdei út és déli határa a Holló patak [foto 1]. A Holló pataka és az erdei út találkozása egyben a lendvénnyel induló helyszíne. A patak tiszta vizének folyása mentén nyári hónapokban (július-augusztus) megszőadhatjuk az akár 2 méteresre is megvívó Telex-virágot (Telexia speciosa) [foto 2]. Ez a virág a hegyvidéki vízpartok díszje, a Kárpátok és Balkán-hegyvidék őshonos növényeként látképi jellegzetesség. A Telex-virág látványosságga nazzal fokozódik, hogy nagyon sok nappali lepke díszli nappalirgdn emlékeztető virágzatát. Logyankéban látható nappali lepkefajok a rozsdarostum határainak: Atalanta lepke (Vanessa atalanta), c-betűs lepke (Polygonia c-album) [foto 2], kispoztelepke (Pieris brassicae), kis rókalépké (Nymphalis urticae), nagy gyöngyházlepke (Argynnis paphia), nappali pavicszeri (Inachis io), közönséges úkszárnylepke (Aphantopus hyperantus). A Holló patak partján vízesőket és emellett gyakran találhatunk sárgabarna Ur-sét (Bombina variegata), mely akéltéltek (Amphibia) képviselője. A vízparti növényzet és az erdő aljnövényzete közelében változatos rovarvilágot (Insecta) találunk: kasszaszöng szalakötő (Calopteryx virgo), nagy ganajáró (Geotrupes stercorarius), erdei vörshangya (Formica rufa), közönséges pókhangya (Mullia europaea), hélypetyű katicka (Coccinella septempunctata), vörösibú cimerespoloska (Pentatoma rufipes) vagy a közönséges skorpiólgó (Panorpa communis).

Mindig kövess a jelölést!

A Sólyomkő hegy barto turistautj jelzése a piros háromszög [foto 4]. Ez a jelzés van festve a fák oldalára, nagyjából térszagszobában és arra mi mutat, hogy ezt a jelet kell követni és nem szabad letérni a piros háromszöggel jelzett ösvényről ahhoz, hogy biztonságosan és a lehető legrovidebb idő alatt elérjük a Sólyomkő. Ugyanez a jelzés van miniket levele is az erdőben. Egy fontos dologt viszont nem jelek nekünk a piros háromszög: a sevespörnek használatának szigorú betartását. Sokszor úgy gondoljuk, hogy ha levágjuk a kanyart és egyenesen másznak kfele azzal időt és energiát spórolunk. Viszont nem ezt tesszük, hanem veszélyeztetjük a lábaink testi épiségét, mivel a rövidlések során követet guríthatunk lefelé. A káposcót rövidlések pedig helyet adnak az esővíznek, így az meredekőbb és veszélyesebbé teszi az oldalt. Fontos tehát felelősséggel használni a piros háromszög által jelzett kigyózó szerpenteinket, hogy kirándulásunk egy kellemes séka legyen.

The stream and its surroundings

The eastern boundary of the Falcons' Stone N.R. is the forest road, the southern boundary is the Raven Stream [photo 1]. The intersection of the stream and the forest road is the starting place of the nature trail. During summer (July-August) along the flow of clean water of the stream we can admire the Yellow Owey (Telexia speciosa) [photo 2], which can reach about 2 meters height. It is like a decoration of the mountain waterfalls, a native landscape feature of the Carpathians and the Balkan mountains. The beauty of the flower increases with the fact that many butterflies decorate it's sunflower-like inflorescence. The most commonly seen butterflies in the reserve boundary are: the Red Admiral (Vanessa atalanta), the Comma (Polygonia c-album) [photo 2], the Large White (Pieris brassicae), the Small Tortoiseshell (Nymphalis urticae), the Silver-washed Fritillary (Argynnis paphia), the European Peacock (inachis io), the Ringlet (Aphantopus hyperantus). Along rainy periods, at the brooks of the Raven Stream amphibians (Amphibia) like the Yellow-Bellied Toad (Bombina variegata) can be seen. Near the waterside vegetation and in the dense undergrowth it can be seen a large variety of insects (Insecta): the Beautiful Demoiselle (Calopteryx virgo), the Dor Beetle (Geotrupes stercorarius), the Wood Ant (Formica rufa), the Velvet Ant (Mullia europaea), the Seven-Spot Ladybird (Coccinella septempunctata), the Forest Bug (Pentatoma rufipes) or the Common Scorpionfly (Panorpa communis).

Always follow the mark!

The hiking trail towards the Falcons' Stone is indicated by a red triangle [photo 4] painted on the side of the trees, roughly at head level, warning us that this mark is to be followed and should not deviate from the path to reach the Falcons' Stone safely. This mark is available for up and down hiking trail. However, the red triangle do not point us one important thing: the strict usage of the serpentine. Many times we think that if we cut off the curve and climb straight upward, we spare time and energy. But instead, we endanger the physical safety of our companions left behind, because using shortcuts we could roll down stones. The used shortcuts ensure space to the course of rainwater, which makes the hillside steepens and more dangerous. Therefore, it is important to strictly follow the route in order to have a pleasant trip.

Proiect finanțat de Fundația pentru Pașaportul și MOC Burndis, în parteneriat împreună cu Piatra Șoimilor și cu MOC Burndis. Așază cu o mare acțiune de promovare a turismului în România și în țările vecine și în țările din regiunea Balcanică și în Europa de Vest.

www.eco-turism.ro

Padurea și combaterea schimbărilor climatice

Ecosistemele forestiere, prin fotosinteză, stochează pe termen lung cele mai mari cantități de CO₂ prin acumulările de biomasa, în principal lemn, (trunchi cca. 70%, coaja 10%; radacini 11% și cca. 9% în coroana, frunze, semințe și fructe).

Fotosinteza: (CO₂ + H₂O → glucoză + O₂)

CO₂:

1 ha de conifere (brad, molid) stochează în medie anual în jur de 6,8 tone CO₂/ an/ha;

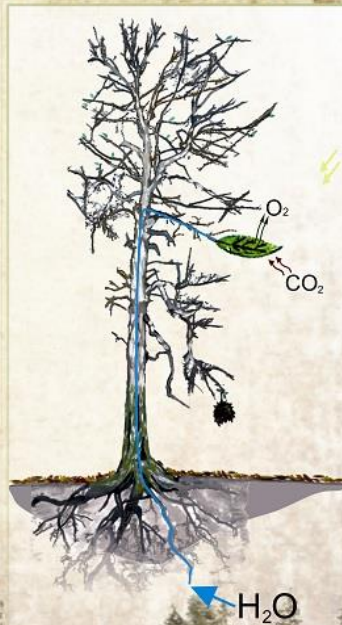
1 ha de fag stochează în jur de 5,4 tone CO₂ / an/ha;

O₂:

Un fag de 70-80 de ani produce într-o ora 1,7 kg de oxigen, cantitate necesară unui om pentru 3 zile.

H₂O:

Pentru a produce lemn, pădurile consumă 3-4 mii mc apă pe an/hectar.

Comparativ : un vehicul auto cu norma de emisie Euro 4 emite în medie în atmosferă, la 100.000 km parcurși, între 1,2 și 1,3 tone de CO₂, cantitate ce este sechestrată de aproximativ 0,2 ha de pădure de conifere într-un singur an.

lemnul mort

- un univers colorat al gândăceilor, ciupercilor și lichenilor -

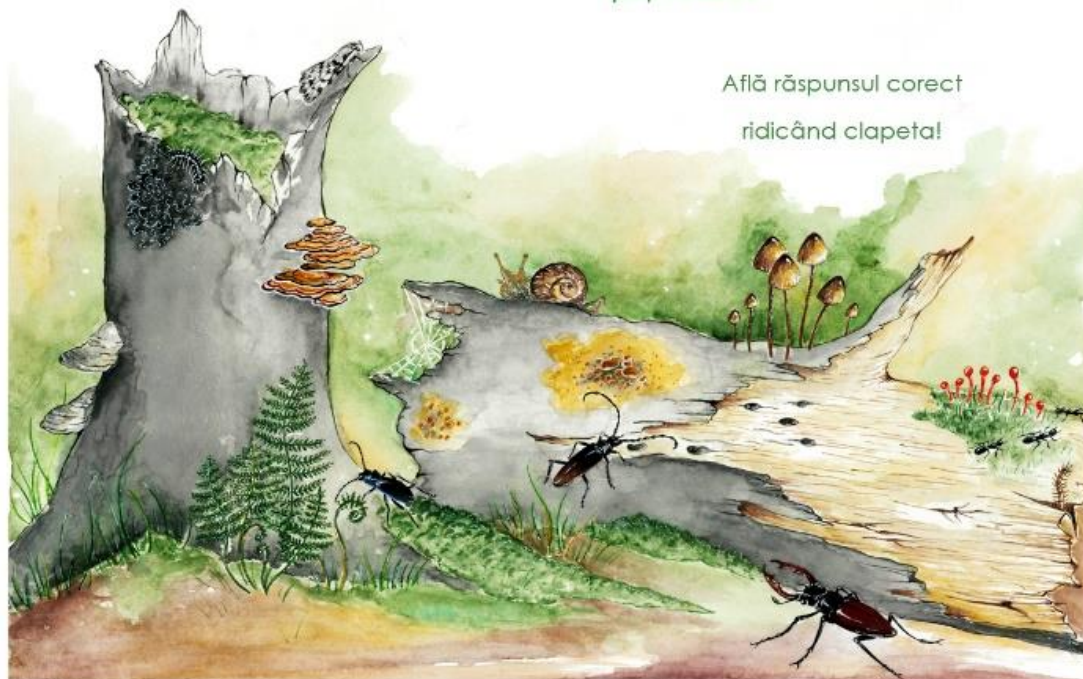
Ceea ce la o primă vedere poate părea doar un arbore mort, căzut, putrezit și neinteresant, este în realitate un **adevărat univers în miniatură** pentru o sumedenie de gândăcei, ciuperci, mușchi, licheni, fluturi și multe alte mici vietăți.

O pădure în care se găsește lemn mort este mult mai bogată în specii, mai pitorească, mai colorată și... **mai plină de viață!**

Privește cu atenție desenul de mai mai jos.

Tu câte forme de viață diferite poți vedea?

Află răspunsul corect ridicând clapeta!

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Centre de informare turistică

- Amplasate în locuri cu flux turistic mare;
- Deschise zilnic, inclusiv în weekenduri;
- Personalul vorbește cel puțin o limbă străină relevantă pentru zonă;
- Oferă informații turistice actualizate gratuite (hartă schematică, pliante, broșuri);
- Oferă și informații despre serviciile publice;
- Colectează date statistice despre vizitatori (număr, proveniență, durata șederii, informații solicitate);
- Generează venituri (comision pentru rezervări, suveniruri, materiale tipărite, cafenea / bistro);
- Contribuție la efortul de marketing al destinației;
- Implică comunitatea locală și creează parteneriate locale.

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

City of London - CIT

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Centre de vizitare

- O clădire și spațiul înconjurător amenajat cu tehnici de interpretare a patrimoniului natural și cultural;
- Atracție turistică;
- Experiență de învățare despre caracteristicile naturale, culturale și istorice ale unei zone;
- Oportunitate de informare despre activitățile, traseele și oportunitățile de petrecere a timpului liber;
- Catalizează dezvoltarea locală;
- Coagulează comunitatea locală în jurul ariei protejate.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Centre de vizitare

- Localizarea
- Funcții
- Teme
- Tehnici de interpretare
- Construcție ecologică (economisirea de energie, materiale locale, materiale naturale, forța de muncă locală, etc.)

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Amplasarea centrelor de vizitare

- Analizarea fluxurilor de vizitatori;
- Proximitatea față de comunitățile locale;
- Potențialul de afaceri pentru comunitățile locale;
- Integrarea în peisaj.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Funcțiile unui centru de vizitare

- Interpretare
- Informare turistică (despre serviciile și activitățile din destinație);
- Educare (pentru școlile din comunitatea locală);
- Administrativă (sediul administrației ariei protejate);
- Cazare (pentru personalul propriu sau specialiști);
- Cercetare;
- Comunitară (evenimente locale, conferințe de presă, târguri de produse locale);
- Comercială (magazin de suveniruri);
- Alimentație publică (restaurant, cantină);

Managementul
vizitatorilor

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

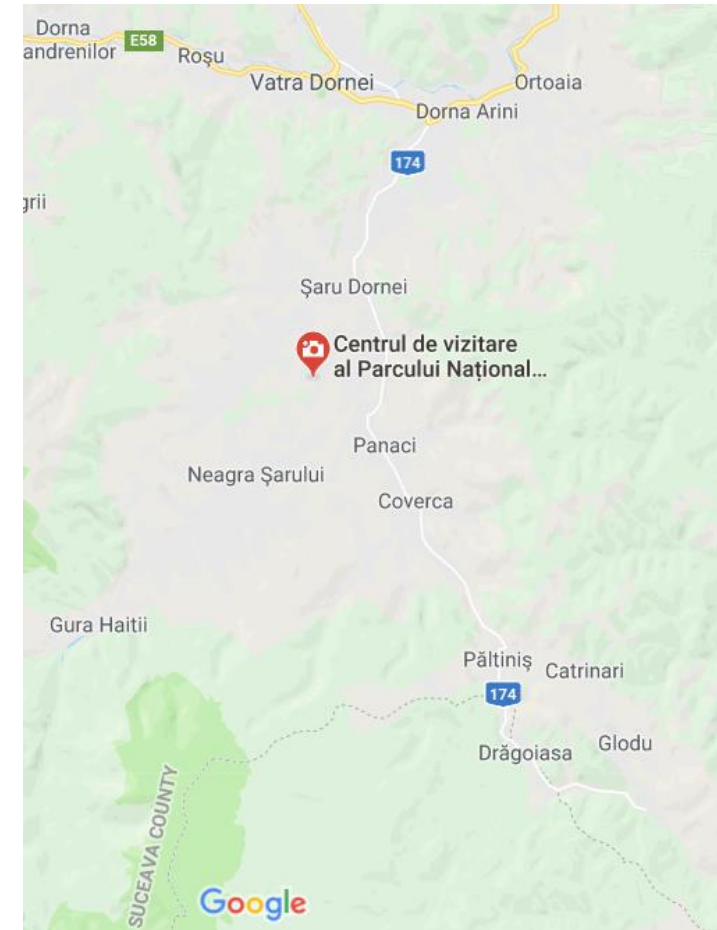

GOVERNMENT OF ROMANIA

Centrul de vizitare al Parcului Național Călimani

- Amplasare: la marginea unui sat, pe principalul drum de acces către parc;
- Funcții: interpretare, informare, educare, comercială, cazare, administrativă, comunitară.
- Amenajarea a durat 30 de luni și a implicat:
  - specialiști în ecoturism și interpretare,
  - arhitecți (construcția era deja realizată),
  - grafician,
  - fotograf,
  - designer,
  - constructori.

PARCUL NAȚIONAL CĂLIMANI
CENTRUL DE VIZITARE

FLORI DIN PAJISTILE MONTANE

Varietatea și bogăția plantelor din fânețe sunt un produs direct al modului tradițional de administrare al acestora de către localnici. Aceștia hotărăsc momentul prielnic pentru cosit, adică dacă plantele au ajuns la maturitate și și-au împrăștiat deja semințele pentru anul viitor.

Pe de altă parte, cosirea regulată la intervale bine determinate asigură accesul mai multor specii de plante la resurse vitale precum apa și lumina. Încetarea cosirii fânețelor va conduce la diminuarea diversității plantelor din pajiste.

FLOWERS OF THE MOUNTAIN MEADOW

Plant variety and abundance in hayfields is a direct result of the traditional land management methods employed by the locals. They decide the right time to start hay making, which is when plants have reached maturity and spread their seeds for the following year.

On the other hand, regular mowing at fixed intervals provides more plant species with access to vital resources such as water and light. If the hay making tradition is lost and mowing stops, this will lead to a loss of plant diversity in meadows.

Florile albastre ale amărelii (*Polygala vulgaris*) o fac o plantă atractivă în pajști. Numele genului vine din limba greacă și se traduce prin „lapte mult”, deoarece se credea că planta ar crește producția de lapte la vite. Amăreala este o plantă care crește spontan prin păduri, pe marginea drumurilor, în pășuni și fânețe.

The blue flowers of the common milkwort (*Polygala vulgaris*) catch your eye in the meadows. The genus name *Polygala* translates as „a lot of milk” from Greek, as it was thought that the plant would increase milk production in cattle. The common milkwort grows spontaneously in the woods, on roadsides, in pastures and hayfields.

Arnica (*Arnica montana*) este o plantă din familia margaretei, păpădiei și a florii-soarelui, cu frunzele și tulpina acoperite cu perișori denși și pe care o întâlnim frecvent în pajistile montane. Denumirea de *Arnica* ar proveni din cuvântul grecesc *arni*, care se traduce prin miel, aluzie la aspectul catifelat al frunzelor.

Arnica (*Arnica montana*) is a plant from the daisy, dandelion and sunflower family that grows in mountain meadows. Its leaves and stem are covered in fine, dense hairs. The name supposedly comes from the Greek word *arni*, which means lamb, hinting to the soft and velvety appearance of the leaves.

Cimbrisorul (*Thymus pulegioides*) este o plantă înrudită cu menta, întâlnită în locurile însorite ale pajștilor uscate, marginilor de drumuri și zonelor nisipoase. Albinele sunt foarte atrase de aceste flori întrucât conțin multă hrană și prin urmare pot produce multă miere. Este o plantă aromatică, folosită în bucătărie, dar și apreciată pentru proprietățile curative.

Lemon thyme (*Thymus pulegioides*) is a plant from the mint family that grows in the sunny spots of dry meadows, roadsides and sandy areas. Honey bees are very attracted to its flowers because they contain more food than the average flower and they can therefore produce more honey. Lemon thyme is an aromatic herb used in cooking, but it is also appreciated for its curative properties.

Talpa mței sau parpianul (*Antennaria dioica*) este o plantă de dimensiuni mici, înrudită cu păpădia și arnica. Denumirea de *Antennaria* se referă la staminele evidente de la nivelul florii, care se aseamănă cu antenele insectelor. Floarea catifelată și moale se aseamănă cu lăbuța pisicii, de unde și numele popular de talpa mței.

Catsfoot or pussytoes (*Antennaria dioica*) is a small plant from the dandelion and arnica family. The term *antennaria* refers to the flower's apparent stamens, which are similar to an insect's antennae. The soft, velvety flower resembles a cat's paw, hence its common name.

PROFIL DE MOLTO

SPRUCE FORESTS

SPRUCE FORESTS

SPRUCE FORESTS

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Parcul Național Yellowstone – centrul de vizitare

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

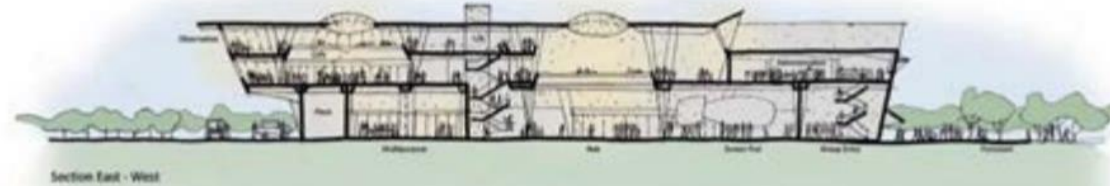
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

PRIORITY REGIONAL INFRASTRUCTURE: LOCH ARD INTERPRETIVE CENTRE

Victoria's Great Ocean Road is the third most popular natural attraction in Australia¹⁴. The visitor appeal of the Great Ocean Road is recognised through its inclusion in Australia's National Landscape Program. The region is highly dependent on tourism for economic development and employment, with the sector supporting over 3,500 jobs in the region. The 12 Apostles including Loch Ard attract over 1.4 million visitors a year, with two thirds of visitors to the region being non-Victorians. This number is predicted to grow to 3.2 million by 2025¹⁵.

Yet research indicates that international visitors spend only one day out of an average 34 day trip in the Great Ocean Road region¹⁶. Industry has identified a need to increase length of stay of visitors to the region by providing more to see and do. Aging infrastructure, lack of signature interpretive facilities, poor visitor amenity and access to accommodation all affect visitors' perception of the destination.

The development of the Loch Ard Interpretive Centre, similar to the Canyon Views in the USA or the Icefields Centre in Canada, will provide an additional 'must see' visitor attraction in the region. The facility will feature state-of-the-art interactive interpretation facilities, viewing

platforms and hospitality services, encouraging visitors to extend their stay.

The project has been identified as a key infrastructure priority in the Nature Based Tourism Investment Case prepared by Parks Victoria and in a variety of regional reports, including the Great Ocean Road Destination Management Plan and National Landscape Heritage Project, based on the contribution this investment would make to the regional economy. The project is expected to generate an additional \$217 million in gross regional product, contribute 25,000 visitor nights to the region by 2020, and create an additional 225 jobs in the region¹⁷.

[Tourism Infrastructure Policy & Priorities, 2008,](#)
Tourism and
Transport Forum

EUROPEAN UNION
 EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
 INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Prioritățile de dezvoltare a infrastructurii

PRIORITY 17: WESTERN VICTORIA (VIC)

TOURISM REGIONS

Western and Western Grampians

DESTINATION INFRASTRUCTURE

Regional accommodation

Develop boutique accommodation along the Great Ocean Road and nature-based walking trails.

Develop major resort facility on Great Ocean Road in the Port Campbell precinct.

Develop internationally-branded accommodation at Sovereign Hill.

Parks and reserves facilities

Improve visitor facilities at the Twelve Apostles and develop the Loch Ard Interpretive Centre.

Complete the Great Ocean Walk and the Grampians Peak Trail. Provide quality visitor infrastructure to cater for international and interstate visitors.

Develop Budj Bim National Heritage Landscape including Lake Condah Aboriginal interpretive experience.

Precinct development

Redevelop Apollo Bay Harbour into a tourism precinct.

TRANSPORT INFRASTRUCTURE

Major road infrastructure

Upgrade Great Ocean Road to meet forecast visitor demand.

Marine infrastructure

Build eco-boat infrastructure on jetty at Port Campbell National Park.

NATIONAL LANDSCAPE

Great Ocean Road

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Drumuri verzi

- Instrument de dezvoltare turistică durabilă;
- Rețea de drumuri și trasee perpedes și mijloace nemotorizate bine interconectate;
- Promovează un mod de viață sănătos;
- Folosesc vechi elemente ale infrastructurii de transport sau unele nou-construite;
- Fac legătura între obiective turistice, zonele cu servicii și comunitățile locale.
- Accesibile unei largi categorii de utilizatori (copii, persoane cu probleme de mobilitate, persoane în vârstă);

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Drumuri verzi

- ***Greenways are communication routes reserved exclusively for non-motorised journeys, developed in an integrated manner which enhances both the environment and quality of life of the surrounding area. These routes should meet satisfactory standards of width, gradient, and surface condition to ensure that they are both user-friendly and low-risk for users of all abilities. In this respect, canal towpaths and disused railway lines are a highly suitable resource for the development of greenways.***

Lille Declaration, 12 September 2000

- *traducere*

[Asociația Europeană a Drumurilor Verzi](#)

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Drumuri verzi - caracteristici

- **Ease of passage:** their slopes, either low or zero gradient, allow their use by all types of users, including mobility impaired people.
  - **Safety,** due to their separation from roads, and to appropriate safeguards at the intersections.
  - **Continuity with suitable solutions for any difficulties and alternative routes.**
  - **Respect for the environment along itineraries and encouraging its respect by the users.**
- **Improve** communications and non-motorised itineraries in Europe: hundreds of kilometers running through European countries are available for pedestrians, cyclists, equestrians and mobility impaired people.
  - **Promote** healthier and more balanced ways of life and transport reducing the congestion and the pollution of cities.
  - **Promote** rural development, active tourism and local employment.
  - **Encourage** a more human and closer relationship among citizens.

Bring Europeans closer to both their natural and cultural environment.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Drumurile verzi – motor de dezvoltare

- Drumul Verde de la Cluny la Givry (Franța), o fostă cale ferată scoasă din uz, a fost primul traseu care a câștigat un Premiu European pentru Drumuri Verzi (European Greenways Award), în 2003;
- precursor a ce ulterior s-a numit **Burgundia pe bicicletă**;
- această rețea include astăzi peste **700 de kilometri de trasee de bicicletă**, la care se adaugă numeroase canale navigabile;
- doar în 2010 a atras 1 milion de cicliști, **investiția recuperându-se într-un singur an!**
- www.burgundy-by-bike.com

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Drumurile verzi – motor de dezvoltare

- Drumul Verde de la Cluny la Givry (Franța), o fostă cale ferată scoasă din uz, a fost primul traseu care a câștigat un Premiu European pentru Drumuri Verzi (European Greenways Award), în 2003;
- precursor a ce ulterior s-a numit **Burgundia pe bicicletă**;
- această rețea include astăzi peste **700 de kilometri de trasee de bicicletă**, la care se adaugă numeroase canale navigabile;
- doar în 2010 a atras 1 milion de cicliști, **investiția recuperându-se într-un singur an!**
- www.burgundy-by-bike.com

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Drumurile verzi – motor de dezvoltare

- **Drumurile verzi din Girona (Spania)**
- 150 km de trasee adaptate persoanelor cu nevoi speciale;
- Dezvoltate inclusiv cu granturi guvernamentale atrase de Consorțiul Drumurilor Verzi din Girona;
- 8 oameni lucrează doar pentru întreținerea rețelei
- a fost parcurs de 1 800 000 de ori doar în 2010 și a contribuit masiv la dezvoltarea regiunii.
- Sursa:

[Guide to best practices and recommendations for accessible Greenways](#)

[European Greenways Info](#)

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Infrastructură specială

Observatoare de animale

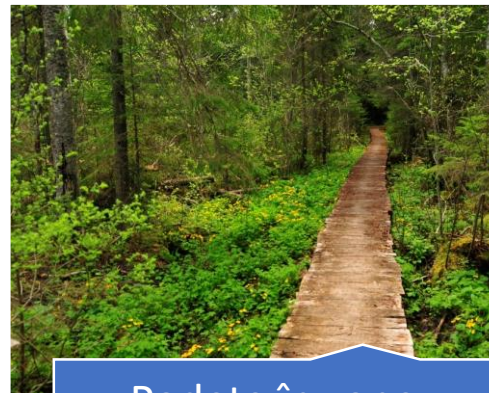
Observatoare de păsări

Hide-uri

Pasarele

Podețe în zone sensibile

Pontoane

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Infrastructura se adaptează diferitelor categorii de utilizatori

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

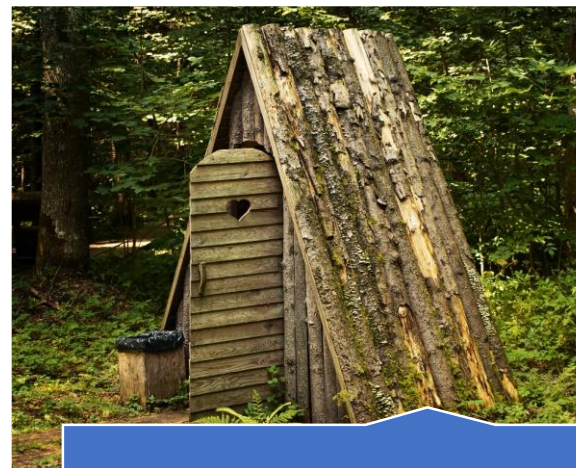
Infrastructura de suport

Parcări

Locuri de popas

Toalete

Semnalizare turistică

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

4. Interpretarea patrimoniului

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

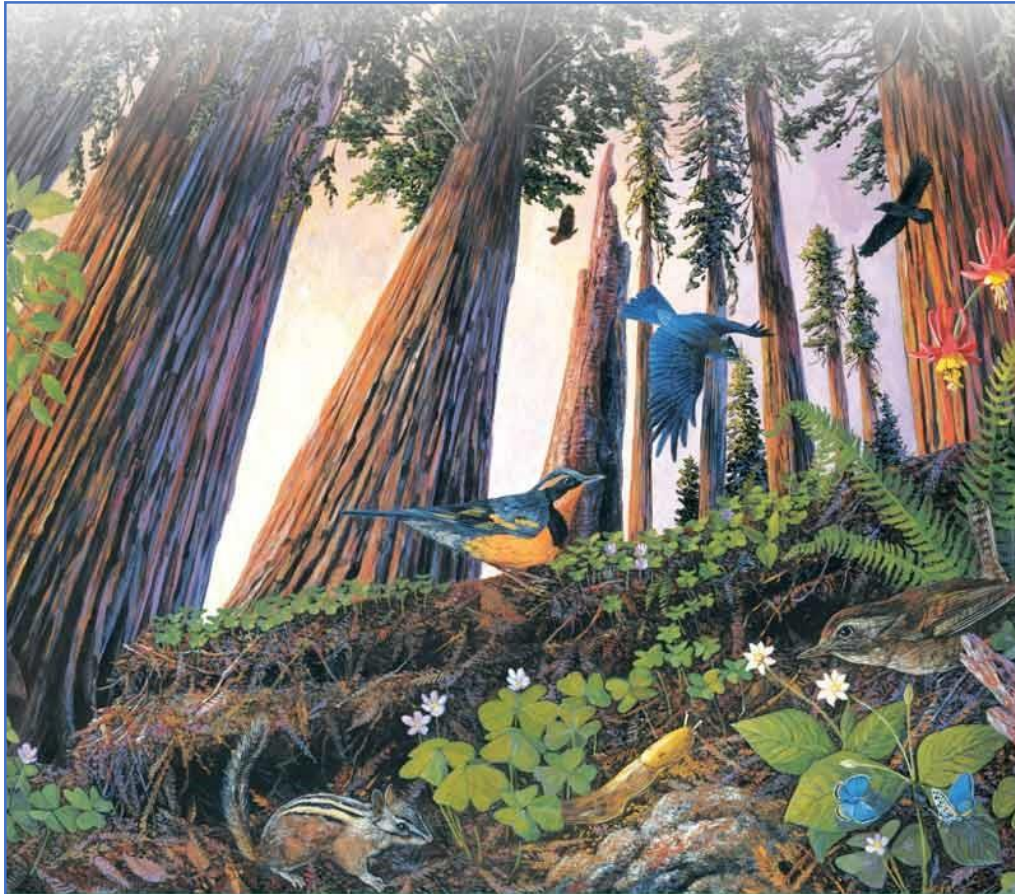
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Interpretarea patrimoniului

Redwood forests are dark and quiet places in which wildlife may seem rare or absent entirely. It's easy to remain unseen in this dense forest. Many forest creatures are nocturnal. Others live high in the forest canopy or in the soil or deep duff on the forest floor. In fact, redwood forests are surprisingly lively places.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Metode: interpretarea personală

- tururi ghidate, pe jos sau folosind mijloace de transport;
- vizitarea unor locuri unde localnicii trăiesc sau muncesc (ex: fabrică de brânzeturi, fermă);
- realizarea de demonstrații;
- relatarea de istorioare și legende;
- participarea la activități organizate, spre exemplu să învețe cum să identifice păsările;
- vizionarea și/sau participarea într-o piesă de teatru.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Metode: interpretarea non-personală

- Panouri interpretative exterioare;
- Poteci tematice;
- Materiale tipărite;
- Hărți;
- Multimedia;
- Centre de vizitare.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Interpretarea – 3 elemente principale

Provoacă

- În primul rând atrage atenția
- După aceea stârnește interesul

Relaționează

- Crează o legătură cu locul
- Crează o relație cu idei, obiecte, locuri, fenomene familiare

Dezvăluie

- „Nu mi-am dat niciodată seama de asta...”
- „Aha, acum înțeleg!”

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Provoacă - exemple

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Relaționează - exemple

- ... și cel mai fin picurat dintr-un robinet poate duce la o pierdere de 75 litri pe zi,
... ceea ce înseamnă umplerea cu apă a unei căzi de baie de 140 de ori într-un an?
- ... o cadă plină cu apă are un volum de aproximativ 200 de litri.
... Această cantitate poate acoperi nevoia de apă pentru băut a unei persoane timp de 2 luni?

EUROPEAN UNION
 EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
 INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Dezvăluie - exemple

Credit: Andreea & Gavin Bell

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Ce este interpretarea?

- **Un instrument de comunicare** a valorilor culturale și naturale
- **O modalitate specială de comunicare** ce crează o relație între oameni și locul vizitat

Interpretarea ne slujește pentru a percepe și înțelege locul!

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

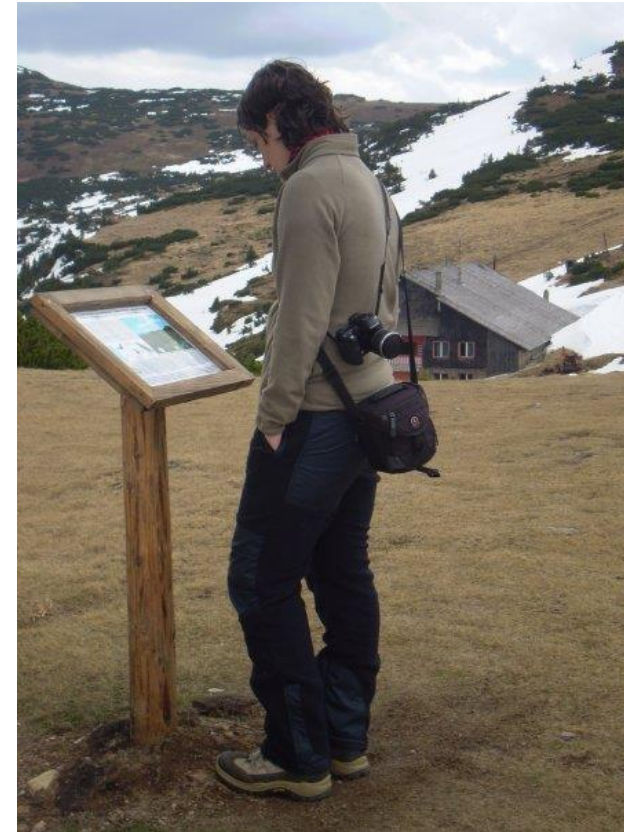
GOVERNMENT OF ROMANIA

De ce facem asta?

Obiectivele noastre pot fi:

- Creșterea înțelegerii asupra zonei vizitate;
- Managementul vizitatorilor;
- Gestionarea unui sit sensibil;
- Îmbunătățirea economiei locale.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Ce vom interpreta?

Trebuie să avem în vedere următoarele:

- caracteristici pe care vizitatorii **le pot vedea**
- **povești/legende unice** ale locului
- zone în care **accesul este limitat**
- evitarea a ceea ce este deja **interpretat în altă parte**
- **temele** care vor fi folosite

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Cum o vom face?

- alegerea **canalelor de comunicare**
- **Stabilirea perioadelor si a locului** in care va avea loc procesul de interpretare specific fiecarui canal de comunicare
- alocarea de **teme** diferite pentru locuri diferite
- **obiectivele** interpretării
- **stil**

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Pentru cine este?

Pentru vizitatori:

- caracteristici
- număr
- interese și așteptări
- durata șederii

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Implică-i și pe alții

- **Comunitățile locale:**
  - Implică o gamă cât mai largă de grupuri/persoane interesate;
  - Precizarea clară a implicării lor: atât a beneficiilor, cât și a costurilor.
- **Afaceri locale și regionale**
  - Cu cât irosim cât mai puțin din timpul lor, cu atât vor fi mai receptivi la ideile noastre;
- **Structuri administrative locale și regionale**
  - Pot furniza suport financiar dacă le va aduce un capital de imagine.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Interpretarea – reguli esențiale

- Lucrați cu specialiști;
- Faceți-o atractivă;
- Implicați comunitatea locală și mediul privat;
- Subiectele de interpretare sunt în directă legătură cu ce se află în jur;
- Integrați măsuri împotriva vandalizării;
- Structura panourilor – în acord cu mediul natural și cultural;
- Nu interpretați totul;
- **Întrețineți, reparați, adaptați!**

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Ce este interpretarea?

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

5. Mobilitate ușoară

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Mobilitate ușoară / soft mobility

- Include orice formă de transport nemotorizat care folosește doar energia produsă de corpul uman.

Rosa Anna La Rocca, Soft Mobility and Urban Transformation, 2010

- Metode de implementare:
  - Combinarea mijloacelor de transport (tren, autobuz, taxi, bicicletă);
  - Modernizarea, extinderea și optimizarea rețelei de transport public;
  - Infrastructură de transport nemotorizat;
  - Informație ușor accesibilă disponibilă în punctele cu flux turistic mare;
  - Stații inter-modale;
  - Zone cu acces auto restricționat sau interzis;
  - Zone cu viteză redusă (30 km/h);
  - Planificare și marketing.
- Beneficii:
  - Reduce nivelurile de poluare atmosferică și sonoră;
  - Fluidizează traficul;
  - Crește siguranța pe șosele;
  - Crește nivelul de sănătate al populației locale și al vizitatorilor;

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Acces și *soft-mobility* (I)

Accesul către destinație se poate face în diverse moduri

- Avion, autocar, autovehicule proprietate personală,
- Transport public: tren, autobuze,
- Nemotorizat (ex. bicicleta),
- *Car-sharing*.

- Este important ca o destinație să fie ușor accesibilă cu mijloacele de transport public
  - Aeroport – tren/autobuz/metrou,
  - Accesul la informație (ex. [Deutsche Bahn](#))
  - Sistem integrat de informații și cumpărare bilete: on-line, centre de informare turistică, centrele companiei, automate de bilete.

- Este important ca transportul alternativ să fie încurajat în defavoarea utilizării mașinii proprii
  - Stații inter-modale;
  - Zone cu acces auto restricționat sau interzis;
  - Zone cu viteză redusă (30 km/h);

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Acces și *soft-mobility* (II)

Accesul în destinație/mobilitate locală

- la nivelul destinației mobilitatea locală să poată fi realizată fără utilizarea autoturismului propriu
- principiile planului de mobilitate al destinației (către și în destinație)
  - Timp și calitate în favoarea turistului,
  - Eficientizarea costurilor pentru transport,
  - Calitate mărită a experienței în destinație,
  - Încetinirea ritmului de vizitare a destinației.
  - Transport cu impact minim asupra mediului.
- Soft-mobility –
  - Transport **public** către și în destinație,
  - Transport **nemotorizat**,
  - Transport **motorizat electric**.

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Acces și *soft-mobility* (III)

Alpine Pearls

The screenshot shows the website <https://www.alpine-pearls.com/en/about-us/alpine-pearls/>. The page features the Alpine Pearls logo with the tagline "Holidays in Eco-Motion". Navigation options include "Summer" and "Winter" seasons, and a menu with "Home", "Mobility guarantee", "Holiday", "News", and "About us". The main heading is "We Promise You a Perfect Holiday". Below this, a list of benefits is provided:

- The Pearls of the Alps are...
- 25 villages, which invite you to experience gentle eco-holidays
- 25 villages, which are easily accessible by train and bus
- 25 villages, which guarantee all-round car-free mobility with numerous public transportation options
- 25 villages, which invite you to experience new, environmentally friendly recreational/mobility options with top "Premium Quality" guarantee
- 25 villages, where pedestrians can enjoy carefree times – far away from traffic noise and exhaust fumes
- 25 villages, which offer outstanding services – such as information and consulting – to help you plan softly mobile holidays with ease. Book your trip with one of the certified Alpine Pearl-affiliated hosts!
- 25 villages, which preserve their regional, culinary, and cultural heritage

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

6. Cum stabilim ce fel de infrastructură avem nevoie?

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Infrastructura are un impact major

Stabilirea a ce fel de infrastructură avem nevoie în zona noastră se face în baza unei analize atente (strategia de turism).

Tipul de infrastructură pe care alegem să-l construim va influența în mod direct:

- Modul în care este consumată destinația de către vizitatori;
- Tipul de vizitatori pe care îi va atrage;
- Modelul de dezvoltare al zonei;
- Poziționarea pe piața de turism la nivel național sau internațional;
- Conservarea naturii.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

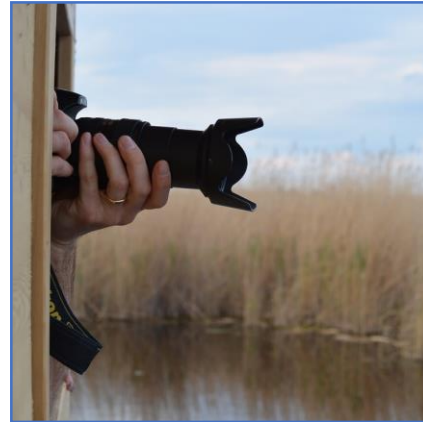

Exemple de dezvoltare în zona Dunării

Piste de bicicletă

Observatoare

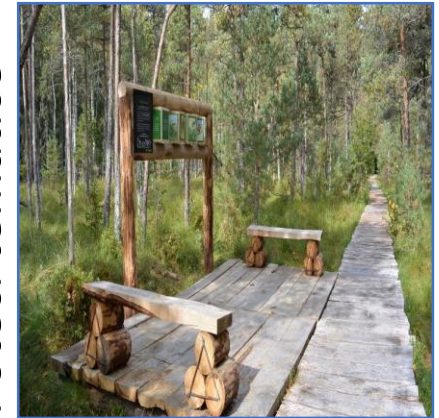
Pontoane

Drumuri verzi

Poteci tematice

Centre de vizitare

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

7. Cine este responsabil de crearea infrastructurii?

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Actorii pentru dezvoltarea infrastructurii

Actori	Tipul infrastructurii	Finanțare
Autorități publice naționale	Proiecte de amploare, la nivel regional sau național	Bugetul local, bugetul național, fonduri nerambursabile publice
Autorități publice locale	Proiecte locale, cel mult la nivel județean	Fonduri proprii, împrumuturi bancare, fonduri nerambursabile
Mediul privat	Proiecte punctuale	Fonduri proprii, împrumuturi bancare, fonduri nerambursabile
Mediul asociativ	Proiecte medii sau mici, la nivel local	Fonduri nerambursabile publice sau private

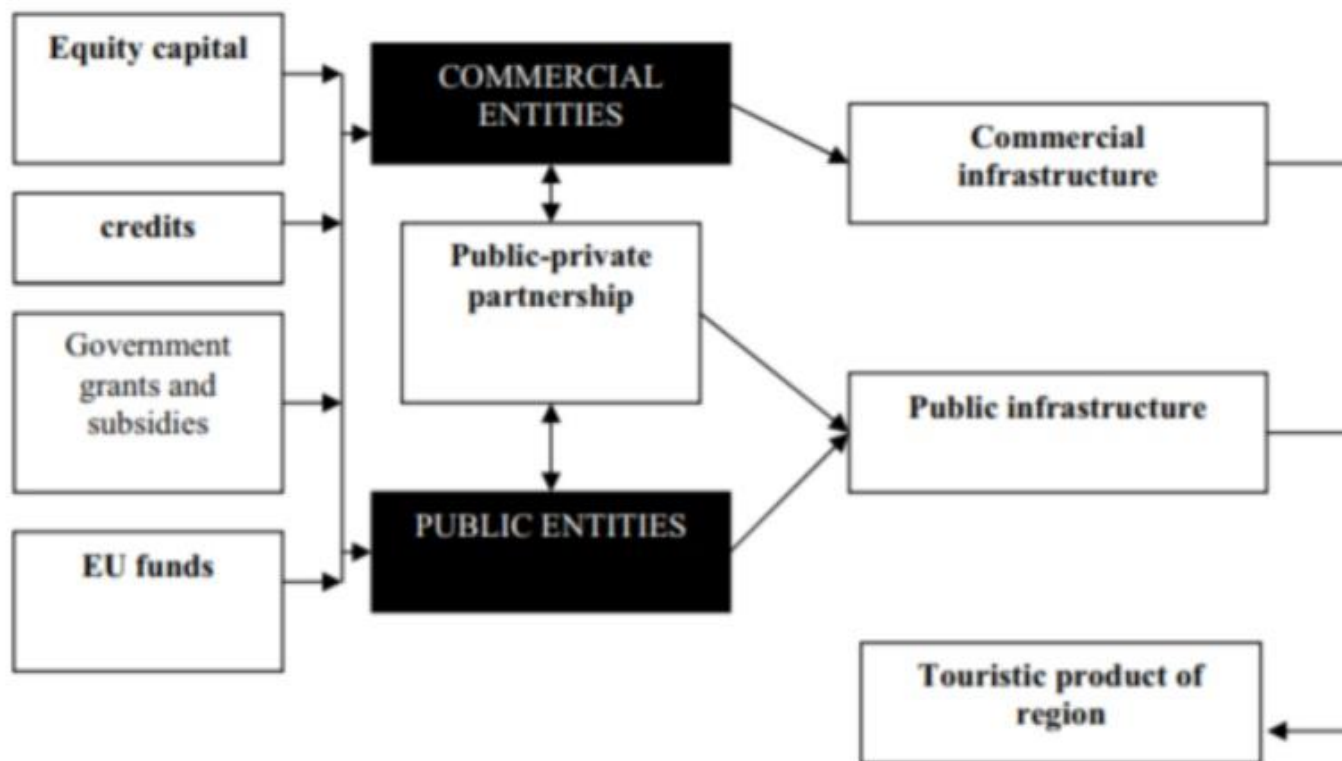
EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Finanțarea lucrărilor de infrastructură

Figure 1 Entities financing tourism infrastructure development and sources of financing.

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

8. Ce se întâmplă după ce o construim?

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Nu uita!

Întreține

Evaluează

Ajustează

- Infrastructură de bună calitate
- Vizitatori satisfăcuți
- Dezvoltare locală durabilă

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Nu uita!

Viziunea generează infrastructura!

EUROPEAN UNION

EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND

INVESTING IN YOUR FUTURE!

GOVERNMENT OF ROMANIA

Vă mulțumim pentru atenție!

Cristina Iliescu

Andrei Blumer

Bogdan Papuc